UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, vtru[m] viue[n]te ep[iscop]o alius poterit in eade[m] ecclesia ordinari? No[n]: nisi transferat vel cedat. t[a]n[tum] pro infirmitate vel senectute datur sibi coadiutor.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

nente alius ſit ei ſubſtituendus: ⁊ de mutatione ſedis, et quibuſdam alijs: que omnia vt competentius agat, thema proponit, duas inde eliciēs queſtiones. Ad preces cuiuſdam egrotantis epiſcopi papa loco eius aliū ſubſtituit: poſtea cum cōualuiſſet, volebat repetere cathedram cui renūciauerat. et idem de quolibet clerico intelligas: ſed abbates facti inutiles remouentur penitus. xviij. q. ij. ſi quis abbas. ſicut etiam fit in iudice. C. de offic. prefec. orien. ſi quos. cū etiā ex modicis cauſis remoueantur: †extra de ſimo. per tuas. vbi autē electus ſiue confirmat⁹ ante ordinationē fit inhabilis, remouē d⁹ eſt: vt videt̄ extra de eta. ⁊ quali ta. c. j. vite tñ neceſſaria recipiat. j. ea. quāuis.

†Dicūt q̄dā iuris ordine ſeruato vt ex̄ d ac. ad petitionē. i ſi. vbi d hoc. ap probat Hoſt. lȝ B. ibi aliō innuere videat̄ p. e. t. c. q̄liter. ij. in ſi.

Quod autem viuente. ᵃHec queſtio diuidit̄ in. ix. partes. In prima probat̄ xv. authoritatib⁹ ꝙ nullus dȝ priuari iure ſuo ſine culpa ſua: nec etiā ꝓ infirmitate, niſi ipſe renūciauit: nec alius poteſt eligi altero non renunciante, niſi de pape licentia ſpeciali. Secūda ibi: Ne autē. Tertia ibi: Ecce ꝙ. Quarta ibi: Ambitioſis. quinta ibi: Quod vero. Sexta ibi: Hoc nō ſolū. Septima ibi: Ecce in qb⁹. Octaua ibi: Itē cum aliqs. Nona ibi: Hoc etiā tunc obſeruādum. Jo. de fan.

Caſus. Hic intitulat̄. j. queſtio in qua querit̄ an viuente epō ali⁹ poſſit loco eius ſubſtitui: ⁊ reſpondet ꝙ non, niſi in caſibus, ſcȝ niſi deponat̄: vt. l. diſt. poſtq̄. ⁊ niſi renūciet: vt. j. e. q. qualiter. ⁊ niſi mutetur ſedes de licētia pape: vt. j. e. mutationes. ⁊ niſi per ambitionem tranſtulerit ſe ad aliam eccleſiam: quo caſu carebit vtraq̄, habita ſcȝ et ambita: vt. j. e. ſi quis epſ. ad inſtar inuaſoris, qui amittit rem inuaſaȝ, ⁊ aliud tātundē: vt. C. vnde vi. ſi quis in tantā. vel niſi intrauerit monaſteriū vel canonicā regulā de licentia pape: vt. j. ea. hoc nequaq̄. Probat ergo primo per concilū apud Aruerniā celebratū ꝙ epō viuenti ali⁹ ſubſtitui non debet, niſi depoſitus ſit.

ali⁹ poſſit in eadē ecclia ordinari? Secūdo, an iſte valeat repoſcere cathedrā quā ſua interceſſione alter accepit?

Queſtio .j.

Quod autē viuēteᵃ epō alius ſupponi aut ſupordinari non poſſit: ex cōcilio apd Aruerniā celebrato definitū eſt: in q̊ legit̄ vt null⁹ viuēte epō alius ſupponat̄ aut ſuperordinetur epſ, niſi forſitā in ei⁹ locū quē capitalis culpa deiecerit.

Itē ex regiſtro Gregorij pape ad Anatoliū Conſtātinopolitanum diaconem.

Pro moleſtia corporis ſuo honore non priuetur epſ.

Scripſit mihi dilectio tua: me reuerēdiſſimo fratri meo Joāni primeᵇ Juſtiniane ſedis epō ꝓ egritudine capitꝭ quā patit̄, epm̄ precipere ſuccedere: ne fortaſſe dum epiſcopi iura eadem ciuitas nō habeat (quod abſit) ab hoſte depereat. Et q̇dē nuſq̄ canones precipiunt vt pro egritudine epiſcopi epiſcop⁹ ſuccedat: ⁊ ideo iniuſtūᶜ eſt vt ſi moleſtia corporis irruat, honore ſuo priuetur egrot⁹. Sȝ ſuggerendū eſt vt ſi quis in regimine egrotat, diſpēſatorᵈ illi tali requirat̄, qui poſſit eius curam omnemᵉ agere: ⁊ locuȝ illi⁹ in regimine eccleſie (ipſo non depoſito) conſeruare: vt neq̄ deus omnipotens offendat̄: neq̄ ciuitas neglecta eſſe inueniatur.

Idē in epl̄a ad Candidum.

Flagellatis a domino, afflictio addi non debet.

Cum percuſſio corporalis imminet: vtruȝ pro

Scripſit mihi. ¶ Caſus. Joānes prime Juſtiniane epiſcop⁹ tāta egritudine capitis laborabat ꝙ epāle officiū exercere non poterat. Ne igitur ciuitas prefata dilaniaretur ab hoſte: Anatolius diacon⁹ Cōſtātiopolitan⁹ ſupplicauit Greg. vt aliuȝ ſubſtitueret epm̄. Gregori⁹ vero ſcribens ei dicit hoc non eſſe faciēdum. Iniuſtuȝ eſt enim vt quis pro egritudie ſua ſuo priuet̄ honore: ſed coadiutor ei det̄, q̄ vicem eius gerat: vt deus non offendat̄, ⁊ ciuitas non negligatur.

a ¶ Quod autem viuente. Dicendū eſt ꝙ non, niſi ſit depoſitus. l. diſt. poſtq̄. vel niſi renunciauerit de licentia pape: vt. j. e. c. mutationes. vel niſi per ambitionē ſe tranſtulerit ad aliā: quo caſu carebit habita ⁊ ambita. j. ea. ſi q̄s epſ. ad inſtar inuaſoris, q̄ amittit rem inuaſam, ⁊ aliud tantūdem: vt. C. vnde vi. ſi quis in tantam. In egrotante autem diſtinguunt quidam ſi egritudo eſt incurabilis, vt tūc alter ſubſtituatur: vel etiā ſi nimis ſenex eſt, ad inſtar iudicis. ff. de iudi. ſi longi⁹. C. de officio prefec. orien. l. ſi quos. Sed hoc non admitto niſi in leproſo, qui a dignitate remouetur ꝓpter ſcandalum. extra de cle. egrotan. tua. Hoc etiam ſcias ꝙ epileptici ⁊ alij diuturno morbo laborantes nō promouentur: vt. xxxiij. diſt. cōiter. ⁊ extra de elec. cum inter. ſed promotū morbus nō deijcit: vt hic, ⁊. j. ca. ij. ſed datur ei coadiutor: vt. j. ca. j. ſȝ ex diſpēſatione magna quādoq̄ viuenti epō alter adiungitur: vt. j. e. nō autē.

Epō viuenti an poſſit ali⁹ ſubrogari.

b ¶ Prime. i. Salonitane: quia ibi Juſtinian⁹ primo reſedit. Alij dicūt Rauennā, ⁊ non Salonitanam eſſe primam Juſtiniani ſedem.

c ¶ Et ideo iniuſtū. Preeſſe eñ intelligitur, licet ſit infirmus: ſicut ſeruus ſeruire intelligitur, licet ſit infirmus. ff. de ſta. libe. cum heres.

d ¶ Diſpenſator. Simile. ff. de tute. ſolet etiam. vbi dicitur ꝙ ſi tutor propter longam egritudinem nō poteſt adeſſe, datur ei curator: qui potius dicitur adminiſtrator.

e ¶ Curam omnem. i. res eius adminiſtrare. ſed que ſpectant ad pontificale officiū, vicini epiſcopi ſupplebunt. j. e. pontifices. Et eſt hic argu. ꝙ coadiutor et adminiſtratores vel viſitatores debeant habere liberā ⁊ generalē adminiſtrationē: ‡vt. j. ea. quāuis. ⁊ extra de elec. cum nobis olim. in ſi. ⁊. xxj. q. j. relatio. Sed quid ſi iſte nolit habere coadiutorem? Dico eum cogendum per ſuperiorē. extra de cenſi. romana. verſi. ſi vero. lib. vj. ⁊ arg. ff. de mino. l. alt. §. j. multa eñ bona preſtant̄ inuitis: vt. xlv. diſt. qui emendat.

Coadiutor dȝ hr̄e liberā adminiſtrationem.

‡Multo forti⁹ hoc obtinere dȝ in ꝓo plato: qd̄ ē verū vt not. v. q. iij. c. vl. Ar.

Cum percuſſio. ¶ Caſus. Calūnioſus clericus corporalem patiebatur percuſſionē: cuius occaſione Cādidus epiſcopus de vrbe veteri ipſum beneficio eccleſie ſpoliauit. ſuper quo cum Greg. querela pulſaretur, precepit Candido quaten⁹ omnia ſibi reſtituat: quia ſi pro egritudine eccleſia priuaretur, ⁊ de⁹ offenderetur, ⁊ alij non inuenirētur, hoc exemplo deterriti qui vellent eccleſie militare. Et iſte caſus colligit̄ extra

de cleri.egro.cum percuſſio.
a ¶ Purgatione.i.probatione.ſ.ea.aduerſitas.
b ¶ Flagellatis.ſufficienter.ſed non ſufficienter affli ctis addi poteſt: vt.xxj.q.v.ſi quis a proprio.et ca.ſeq. et eſt arg.q poſt penitentiã non poteſt quis accuſari de crimine: ſimiliter nec duplici dãno debet quis puniri.ff.de iu.do.et ff.de cõdi.ob cau. ſi pecuniam.§.vi. ſimiliter pena nõ debet verti in culpam: vt.ſ.diſti.v. baptizari.et ca.ad eius vero.
c ¶ Afflictio.ſ.iij.q.ix.indicas.et ex de iudi.at ſi clerici.et.ſ.di.v.ca.j.

vaca.mu.tempus.ff.qui.ex cau.ma.ſi cui.§.j.põt enim abſens iuſtam habere excuſationem: vt extra vt lit.nõ conteſt.quoniam frequenter. Lex dicit q ſi quis per licentiam abeſt: ſi vſq ad quinquẽnium non reuertitur punitur: vt.C.de aduo.di.iu.l.vlt.Jo.

purgatione[a], an pro vindicta contingat, dei iudiciũ in hoc ignoratur, et ideo non debet a nobis addi flagellatis[b] afflictio[c]: ne nos culpe (qđ abſit) offenſa reſpiciat.

Itẽ Gregorius Clemẽtino epõ primati Bizanceno.

¶ Infirmitatis cauſa loco ſuo quis priuari non debet.

PResentiũ lator Adeodati querelã, q̃ ſe pñſbyteratus ſui loco incongrue dicit expulſum: licet ſubdite tibi textus petitionis explanet: tamen paulo iudicauimus apertius referendam: aſſerit nãq a Quintiano fratre et coepõ noſtro in loco ſuo quibuſdam ſe ſuis ordinandis negocijs relaxatũ: egritudiniſq cauſa p duorum[d] menſium ſpatiũ ſue ſe eccleſie defuiſſe: cui[9] rei occaſionẽ captãtem predictum fratrẽ noſtrũ, aliũ loco ei[9] illic preſbyterũ ordinaſſe. Hortamur itaq fraternitatem tuã vt cauſã ei[9] ſolicite diſtricteq perq̃ras: et ſi manifeſte egritudinis (ſicut dicit) cauſa eccleſie ſue defuiſſe eum repereris, nullũ ei ex ordinatione alteri[9] pñſbyteri permittas p̃iudiciũ generari: ſed in loco ſuo ſine aliqua eum fac dubietate reſtitui: et.ſ. Illud autem charitatem tuã ſpecialiter admonemus, vt ſi vera fuerit hui[9] ſuggeſtio, atq in ſuo ordine fuerit reſtitutus: de preſbytero qui in loco ei[9] ordinat[9] eſt, ſubtilr diſtricteq debeas eſſe ſolicit[9]: et ſi quidem ſine datione aliqua ad eundẽ ordinẽ p̃uenerit, vt in ſimoniacã hereſim non potuiſſet incidere: in aliã[e] quãcunq vacantẽ eccleſiam eum volumus ordinari. Sin autẽ in eũ quippiã (quod auertat dñs) tale fuerit repertũ: ipſo etiã preſbyterat[9] ordine priuet: quẽ nõ cauſa replẽde neceſſitatis eccleſie, ſed ſola cõprobat ambitione ſuſcepiſſe.

Itẽ Nicola[9] papa Aluino Januenſi archiepõ.

¶ Pro infirmitate vl egritudine põtifices nõ ſunt abijciẽdi: nec i eorũ locũ alij ſubſtituẽdi.

POntifices q̃ aliqua occupant infirmitate vel egritudine, abijciẽdi nõ ſunt, nec alij in loco eorũ cõſecrãdi ſũt, niſi ex hac fuerit luce ſubtracti. q ſi d̃ miniſterio ſibi cõceſſo cõquerunt: q̃ licita ſunt[f]

PReſentium. ¶ Caſus. Adeodat[9] preſbyter accepit a Quintiano epo ſuo licẽtiã vt ad certũ tẽpus abeſſet ab eccleſia ſua pro quibuſdã ſuis negocijs ordinandis: ſz cum propter egritudinẽ ſteriſſet vltra tempus prefixum ei, epiſcopus eius ſcz Quintianus aliũ ſibi ſubſtituit. Gregorius autem cum ex hoc querelam ſuſcepiſſet: ſcribit Clemẽtino primati ipſi[9] Quintiani vt inq̃rat veritatem huius rei: et ſi inuenerit q egritudinis cauſa p duos menſes abfuiſſet, reſtituat eũ i loco ſuo: ſubſtitutum vero preſbyterum ſi non per ſimoniam fuit ibi preſbyter ordinatus, in alia quacunq vacante eccleſia inſtituat. ſi vero per ſimoniam degradetur.
d ¶ Per duorũ. Idem forte ſi per vnum: vt.ſ.e.ſi q̃s in clero. hic ſumit argumen. M. q ſi epiſcopus indeterminate licentiauit clericum, non videtur eum licentiaſſe vltra duos menſes: ſed tamen hoc eſt referendũ ad arbitrium boni viri conſiderato negocio: argumẽ. ff.de verb.obli.continuus. Ad hoc cap.bene facit.ff.de re milita.qui commeatus.nam ibi dicitur q ſi aliquis abeſt vltra ſtatutum tempus, pro deſertore habetur. ſimile bonum argumen.xxj.q.ij.placuit.poteſt tamen per modicum tempus purgare moram.lxxxviij.diſtinctio.perlatum. Non enim feſtinabit iudex ad ſententiã vbi quis iuſta cauſa abfuerit: vt.ff.de damno infecto.ſi finita.§.ſi forte.etiam licet ad prefixum terminum reus non veniat: ſed habebitur ratio viarum, tẽporis, et egritudinis, et alterius impedimenti: vt.ff.de

e ¶ In aliã. Argu. q ſi cõcedo alicui eccleſiã que ab eo euicitur, teneor ei aliam concedere: vt extra de preben. inter cetera. qr iuuari nos beneficijs nõ decipi oportet: vt.ff.commo.l.in commodato.§.penul.ſ.e.omnis.et ca.paſtoralis.et eſt cõtra id qđ dicit lex q donator nõ tenetur de euictione: vt.C.de edi.edic.ad res donatas.ſed hic non dicitur epiſcopus donare: qr habet neceſſe concedere eccleſiam, et in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit.ff. de adimen.lega.l.rem legatam. Tamẽ de dolo poſſũ agere cõtra donatorem ſi mihi ſciẽter det rẽ alienã: vt.ff.de dona.Ariſto.§.vltimo. Itẽ ſi quis per violentiam expellitur de eccleſia, nõ habet recurſũ ad epiſcopum, ſicut nec emptor ad venditorẽ in hoc caſu: vt.C. de act.emp.et vẽ.l.expulſos. Et no. q hoc cap.ſemper conſueuit ad hoc induci, q ſpoliat[9] a iudice nõ poſſit petere reſtitutionem: vt.ij.queſtione.j.notũ. Iudex enim non dicitur facere violentiam: vt.xxiij.queſtione.ij.capitulo.j.ff. quod metus cau.l.iij. Semper enim pro ſuo facto preſumitur, niſi poſſit de dolo argui: vt.ij.queſtio.vj.hoc etiam.Joan.

POntifices. ¶ Caſus. Aluinus archiepiſcopus duas fecit queſtiones pape Nicolao. prima fuit vtrum propter egritudinem pontifices ſint abijciendi a dignitate. Et reſpondet q non, nec alij debent loco eorum ſubſtitui, niſi prius de hoc ſeculo migrauerint: et preſbyteri eorum defectum ſupplere debẽt: et in quibus ſupplere non valent, ſuppleant vicini epiſcopi qui debent cum cautela vocari, ne eccleſie preiudiciũ fiat. Secũda queſtio fuit vtrum epiſcopi greges ſuos dimittere poſſint. et reſpondet q non.
f ¶ Que licita ſunt. Ut miſſam canere et p̃dicare: vt xcv.diſt.ecce.

Afflictio q̃ñq dat afflictiõ. Hoc ar. non p̃cedit. xxxiij.q.ij.admoneri. Qđ dic vt not. ex de ac. de his. Cõc. ter. i.l. ſi ſeru[9] ff.de euict. et in aut. naui. giã.cũ gl.ij.C. de fur.

De h[9] ple.not. ex vt lit.ñ cõteſt. q̃ñ.in gl.d ab ſentia.ſ.c.et.j. e.§.aim bitiõis. Archi. Adde q talis ſñia nõ p̃ſumit ſolẽnis gl.j.l.ij ff.de in ius vo.

Eccleſia euicta an poſſit agi cõ epm qui illã cõtulit.

Ad hoc facit q: p̃mo de cã cognoſcit vt ibi patet.

a ¶ Sacerdotes.i.archidiaconi vel decani: qui vicarij ſunt epi: vt.xxv.diſt.perlectis.
b ¶ Non licet. In his que ſpectant ad officium epiſcopale, quod eſt.lxviij.diſt.quorūdam vis.
c ¶ Vicinorum. Sic.lxv.diſtin.ſi forte.
d ¶ Vſq. Sic.C. de cura.furio. cū alijs.
e ¶ Cum cautele.i.preſtabit cautionē de bonis eccleſie nō vſurpandis. Joan.
e ¶ Cum cautele.i.preſtabit cautionem ꝙ ex hoc ſibi nullum ius vendicabit. et arg.eſt ꝙ quis ꝓ poſſeſſore habet ex eo ꝙ fuit i poſſeſſione: niſi ꝓteſtatio preceſſerit: vt hic, ⁊.ꝯ xxiiij.diſ.preſbyteri. et extra de iure pat.conſultationibus. Arg. contra extra de reſti.ſpolia.olim.iij. ⁊.x.q.iij.quia. ⁊ extra de offic.deleg.conſultationibus. Jo.

Iſtā ſniam ꝙ tene re Inno.cē ꝺ reſ.ſpo. ſepe.in gl.ff.de iudi.⁊ l fine.ꝟ. Innoc. plus vi del.⁊c. Archi.

Factus ¶ Caſus hec qui ꝗ cap. loquuntur de nouatiano papa ſchiſmatico, eiuſq̄ cōplicibus. Eſt ergo caſus huius capi. ⁊ ſequentis. Defuncto papa Fabiano, electus eſt Corne. vere ab omnib⁹ cardinalibus, ſcilicet xvj. habito ſuffragio plebis, ⁊ antiquorum ſacerdotum et bonorū virorū cōſenſu. poſtea Nouatian⁹ electus eſt a paucis: q ſic intruſus Cornelius moleſtando cepit orbem peragrare, et catholicos deponere epiſcopos ⁊ alios ſubſtituere. Scribit ergo Cyprianus martyr omnib⁹ chriſtianis ꝙ ſolus Cornelius eſt verus papa: ſed Nouatianus papa qui poſt illum Corneliū eſt electus, prophanus eſt et malus: nec dicitur ſecundus, immo potius nullus. ⁊ hortatur chriſtianos ne recipiant illum: q licet nunc in initio ferueat, diu tamē durare nō pōt.
f ¶ Que tunc. Hic videtur ꝙ abſentes nō ſunt vocandi ad electionem: vt.x.qō.ij.hoc ius. et extra de ſenten. et re iudi.cum olim. maxime ſi ſint remoti: vt extra de elec. cum inter. immo ⁊ ſi in ortis ſunt, non videtur vocandi: vt.ij.qō.vj.§.biduum. ſufficit em̄ ad citationem pulſatio campane: vt extra de offi.cuſto.ca.j.⁊.ij et extra de elec.in cauſis. ⁊ extra de poſtula.prelato. ⁊.c.pe. ⁊ antepenul. ⁊ lex dicit illos ſolos vocandos qui ſunt in vrbe: vt.C.de legatio.l.vlti.lib.x. Q autē vocandi ſint abſentes, probat. lxiij.diſt.quorūdam. alioquin pl⁹ nocet contēptus vni⁹, ꝙ cōtradictio pluriū: vt extra ꝺ electio. ꝙ ſicut. ⁊ c.cū nobis olim. Nam remoti ſunt vocandi vbi tractatur publica vtilitas: vt C.de decuriōi.curiales.ij.lib.x. Solu. Sēper. vocandi ſunt vbi cōmode vocari poſſunt: vt extra de electi. ꝙ ſicut. ſed ſi abſentes nō poſſunt intereſſe, reliq poſſunt eligere: vt ibidem dicitur. tamē ſi aliquis non poteſt itereſſe: ſi ſuo iuramento fidem de hoc fecerit, permittitur ei per ꝓcuratorem eligere qui ſit de collegio: vt extra de electi. quia propter. extra prouinciam tamen non ſunt vocandi: vt extra de elec.corā. quia poteſt abſens habere iuſtam excuſationem: vt extra vt lit.nō cōteſta.quoniam frequenter. Hodie autē ſuper iſta vocatione ſufficit cōſuetudo eccleſiarū, per decretalē extra de elec. in geneſi.

Abſentes an ſint ad electionem vocandi.

ſacerdotes[a] expleant. In his vero que his preſumere non licet[b], vicinorum[c] vſq[d] ad recipiendam ſanitatem epiſcoporum auxilia ſubrogētur: et hoc cum cautele[e] ſtudio peragant: ne per neceſſitatis occaſionem, preſumptionis pullulet ambitio. Epiſcopos vero qui dominici gregis ſuſcipiunt curam atq ſolicitudinem, ab adminiſtratione eorum diſcedere nō oportet: vt accepti talenti pulchritudo nō deleatur: ſed certamen eorum ſalubriter augeatur, ⁊ triplicetur fructus.

Itē ex epiſtola cypriani epiſcopi et martyris.

¶ Viuente epiſcopo alius ſibi ſuccedere non valet.

Fact⁹ eſt Corneli⁹ epiſcopus de dei ⁊ xp̄i ei⁹ iudicio: de clericorum pene omniū teſtimonio: de plebis que tūc[f] affuit ſuffragio: de ſacerdotum antiquorum ⁊ bonorum virorum conſenſu: cum nemo ante ſe factus eſſet cū Fabiani locus.i. cum locus Petri, ⁊ gradus cathedre ſacerdotalis vacaret: quo occupato[g], et de dei voluntate, atq omniū noſtrū conſenſione confirmato[h]: quiſquis iam ep̄s fieri voluerit foris fiat neceſſe eſt: nec habeat eccleſiaſticam ordinationem[i] qui eccleſie non tenet vnitatē. quiſq̄s ille fuerit: licet de ſe multū iactās, ⁊ plurimū ſibi vendicās, ꝓphan⁹ eſt: alienus eſt: foris eſt: ⁊ cū poſt primū eſſe non poſſit quiſq̄s qui poſt vnū qui ſolus eſſe debet, factus eſt: iam non ſecundus ille, ſed nullus[k] eſt.

Item eiuſdem.

¶ Non eſt ep̄us qui in locum viuentis irrepſerit.

Nouatian⁹ ep̄s nō eſt, qui Cornelio ep̄o in eccleſia a.xvj. coep̄is facto, adulter atq extrane⁹ ep̄s fieri a deſertorib⁹ per ambitū nititur. Et cū ſit a Chriſto vna eccleſia per totū mundū in multa mēbra diuiſa[l], itē epiſcopatus vnus multorū epōrum concordi numeroſitate diffuſus: ille poſt dei traditionem, poſt cōnexam ⁊ vbiq coniunctam catholice eccleſie vnitatē, humanam[m] conatur eccleſiā facere: et ꝑ plurimas ciuitates nouos ſuos apoſtolos mittit vt quedam recētia inſtitutionis ſue fundamēta cōſtituat. Cūq iampridem per omnes prouincias ⁊ per vrbes ſingulas ordinati ſint epiſcopi in etate antiqui: in fide integri: in preſſura probati: in perſecutione proſcripti: ille ſuper eos creare alios pſeudoepiſcopos audet: quaſi poſſit aut totum orbem noui conatus obſtinatione peragrare: aut eccleſiaſtici ordinis compagem diſcordie ſue ſeminatiōe reſcindere: neſciēs ſchiſmaticos ſē-

g ¶ Quo occupato. id eſt canonice ſumpto.
h ¶ Cōfirmato. Ergo electio pape eſt confirmanda.

Hoc tn̄ nō ē verū: et ſpāle ē in eo qꝛ cū eligitur confirmatꝛ ⁊ cōfirmando eligiꝛ: vt. xxiij diſti. in noīe domini.

i ¶ Ordinationem. Argumē. ꝙ que ab intruſo fiunt non tenent: vt.xij.queſtio.ij. alienationes.ix.queſtio.j. ordinationes.
k ¶ Sed nullus. Arg. ꝙ nullus eſt q mal⁹ eſt. ſimi. ex de trāſlatiōi. inter corporalia. ſic.ij.q.vij. nō oēs. et.xix. diſt. ſm̄. Arg contra.j.q.j. quod quidam.
l ¶ Nouatianus. ¶ Diuiſa. xxiiij.q.j. loquitur,
m ¶ humanā.i. non ſpiritualem.

a ¶ Initia. Argu. contra nouitios magiſtros qui primo feruent, et poſtea deficiunt. xxiij. qõ. iiij. diſplicet. et ca. nõ inuenitur. ⁊ ca. ſi eccleſia. imo a minimis eſt incipiendum: vt. xlviij. diſtin. ſicut.

Scire debes. § Caſus. Scribit Cyprianus ad Papinianum ꝙ ſolus Corneli⁹ eſt epũs: et ei obedientes ſunt in eccl'ia. Nouatiani vero q̃ cũ ſacerdotib⁹ dei pacem nõ habent et ꝑ obreptionem dignitatem arripiunt, nõ ſunt in eccleſia: que tñ vna eſt, nec poteſt eſſe diuiſa. Cum epiſcopo nõ ſit: ſcʒ in cõione epi.

b ¶ In eccleſia. vj. q. ij. ſi tantum. cõtra. ſed ibi ſolutũ eſt. hic dicitur eccleſia epũs: alibi eſt idem qđ eccleſiaſtici viri: vt. ĩ. lxiij. diſtin. capi. j. alibi ponitur pro maiori parte: vt ĩ. lvj. diſt. apoſtolica. quãdoq꞉ pro cõgregatione fidelium. ĩ. de cõſecra. diſti. j. eccleſia. Et dic per exẽpla varias ſignificationes vt ex̃ de teſta. relatũ. et extra de verbo. ſigni. cum clerici. ex̃ de vſu pal. c. j.

Eccl'ia multipliciter dicit᷑.

per inter initia[a] feruere, incremẽta xp̃o habere nõ poſſe: nec augere qđ illicite ceperint, ſʒ ſtatim cum praua ſua emulatione deficere. et infra.

¶ Qui ergo nec vnitatem ſpiritus, nec coniunctionem pacis obſeruat, et ſe ab eccleſie vinculo, et ſacerdotum collegio ſeparat: epiſcopi nec poteſtatem põt habere nec honorem: q̃ epiſcopatus nec vnitatem voluit habere, nec pacẽ.

Item ad Papinianum.

¶ Non eſt in eccleſia qui cum epiſcopo pacem non habet.

Scire debes epm̃ in eccleſia[b] eſſe, ⁊ eccleſiã in ep̃o: et ſi quis cũ ep̃o nõ ſit, in eccleſia non eſſe: ⁊ fruſtra ſibi blandiri eos qui pacem cum ſacerdotibus dei non habentes obrepunt: et latẽter apud quoſdam ſe cõmunicare credunt: quando eccleſia que catholica vna eſt, ſciſſa non ſit neq꞉ diuiſa.

Idem.

¶ Suo iuri q̃s cedere nõ dꝫ.

Quam periculoſum[c] ſit in diuinis[d] rebus vt q̃s cedat iuri ſuo ⁊ poteſtati, ſcriptura ſacra declarat: cũ Eſau primatus[e] ſuos inde ꝑdidit: nec recipere poſtmodum potuit quod ſemel ceſſit.

Idem.

¶ Perditionẽ ſibi acquirunt qui ab epiſcopis recedentes vnitatem eccleſie ſcindunt.

Deniq꞉ q̃ ſit inſeparabile vnitatis ſacr̃m: et q̃ ſine ſpe ſint, ⁊ ꝑditionẽ ſibi maximã de indignatione dei acquirant qui ſchiſma faciũt et relicto ep̃o alium ſibi foris pſeudoep̃m cõſtituunt: declarat ſcriptura diuina in libris Regum: vbi a tribu Iuda et Beniamin decẽ tribus ſciſſe ſunt: et relicto rege ſuo[f], alterum ſibi foris conſtituerunt. Et indignat⁹ eſt (inquit) dñs omni ſemini Iſrael: et demoliuit eos: et dedit eos in direptionem donec abijceret eos a facie ſua: q꞉ diſſipatus eſt Iſrael a domo Dauid: ⁊ conſtituerũt ſibi regem Hieroboã filium Nabath. Indignatum eſſe dixit dñm, ⁊ eos in perditionẽ dediſſe: quia ab vnitate diſſipati alterũ ſibi regem cõſtituiſſent. Tanta indignatio dñi extitit aduerſus illos qui ſchiſma fecerũt, vt etiã cũ homo dei ad Hieroboã miſſus eſſet qui ei pctã ſua exprobraret, atq꞉ vltionẽ futurã prediceret: panẽ apud illos edere, et aquã bibere vetaret: qđ cũ nõ cuſtodiſſet, et cõtra preceptum dñi prãdiſſet: ſtatim diuina cenſura percuſſus eſt, vt inde regrediens, impetu ac morſu leonis in itinere necaretur. Sed adhuc in euangelio ſuo dñs maiorem intelligentie ſue lucem manifeſtat:

Quã periculoſum. § Caſus. Cornelius papa volebat renunciare papatui propter tribulatiões quas a Nouatiano ſuſtinebat: ſed Cyprian⁹ dehortatur eum, ⁊ dicit hoc non eſſe ei faciendum: q꞉ ſibi eſſet periculoſum ſi in tanta tribulatione eccleſiam dimitteret: et preterea ſi modo renunciaret, de cetero repetere non poſſet. Et hoc probat exemplo Eſau, qui ius primogeniture cui renunciauit, repetere non potuit.

Geñ. xxv. d.

c ¶ Quam periculoſum. Argumen. ꝙ qui iuri ſuo renunciat, illud repetere non poteſt. ĩ. ea. eos. xxiij. qõ. iiij. ſi illic. ff. de ſucceſ. edict. l. j. §. qui ſemel. et. C. de pactis. poſtq꞉. ĩ. ea. hoc nequaq꞉. et. ff. de edili. edic. queritur. §. ſi venditor. vbi dicitur ꝙ remittentibus actiones ſuas non eſt dandus regreſſus ad eas. xcij. diſtinctio. ſiquis

Iuri ſuo renũciãs illud repetere nõ põt.

epiſcopus. xviij. queſtione vlti. dudum. et notaui. vj. q. iij. deniq꞉.

d ¶ In diuinis. Tẽpe periculi: vt. ĩ. ea. ſuggeſtum.

e ¶ Primatus. Ius ergo primogeniture (vt dicunt) eſt dignitas talis, quia ꝓmogeniti pre alijs in feſtis ſacrificia offerebãt, et ꝙ ſedebant ad dexterã patris, et ꝙ cibos duplicatos recipiebãt. Et dicit Hãdulphus Eſau cõmiſiſſe ſimoniã: quia illud ius ſpirituale fuerat qđ vendidit. ſed eſt contra eũ. j. qõ. j. qui ſtudet. vbi dicit᷑ ꝙ Giezi fuit prim⁹ qui cõmiſit ſimoniã. Sʒ nunquid peccauit Jacob emẽdo, nõ: q꞉ gratis hoc fuiſſet daturus: vl' q꞉ redemit id qđ ſibi diuinitus erat debitũ. ex̃ de diuor. gaudemus.

Ius p̃mogeniture an ſit ſpũale.

Dicit h. hoc eẽ falſũ q꞉ nullũ ſpũale vẽdidit: ſed ꝙ i tali vẽditiõe peccauerit vr ex eo qđ le. et not. de pe. diſt. iiij. in das. Di̇c L. ꝙ in eo ſolo peccauit, q꞉ vilẽ cibũ exarſit. xlj. diſt. q̃ſq꞉. et idẽ h.

Deniq꞉. § Caſus. hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte oſtendit Cyprianus ſchiſmaticos graui pena eſſe puniẽdos. Et hoc probat tribus exẽplis: ſcilʒ exemplo decem tribuũ quas dñs captiuauit et retruſit vltra mõtes Caſpios: quia ſegregato Roboã filio Salomonis fecerũt ſibi regẽ Hieroboã filium Nabath, ⁊ exẽplo Abdo prophete q̃ necat⁹ eſt a leone: q꞉ cõedit panẽ ⁊ bibit aquã in terra decem tribuũ cõtra dñi ꝓhibitionẽ. Et exẽplo Samaritanorum q̃s dñs voluit dimitti et preteriri: quia ibi erant ſchiſmatici. In ſecunda parte dicitur ꝙ non prodeſt Nouatianis adorare vnum et eũdem deũ quem Cornelius adorat: q꞉ Chore ⁊ dathã et Abyron adorabant eũdem deum cum Moyſe ⁊ Aaron: tamen ſunt ꝑcuſſi ꝓpter ſchiſma qđ fecerunt: et thuribula eorum cõflata in ſignum perpetuũ affixa ſunt altaribus. Secunda ibi: Q; vero.

f ¶ Rege ſuo. Scilʒ filio Salomonis. Et eſt hic arg. ꝙ filij regum de iure debent eſſe reges. Argum. cõtra viij. q. j. moyſes. et. xciij. diſt. legimus.

Regũ filij debẽt eſſe reges.

a ¶ Qꝫ ūdē qui. Arg. ꝙ idē eſt populus qui fuit ante mille annos. Ad ſic. xxj. diſtinc. habeo. ⁊. ff. de iud. ꝓponebat. Sed cōtra, iſti fuerūt ante tēpꝰ Chriſti vltra Caſpios montes tranſlati. Sed dic ꝙ adhuc multi ſequebātur eos in vitijs ſuis: vnde illi ūdē dicebātur eſſe cum eis. j. q. j. cito.

b ¶ Adequari. xxiij. q. j. nō afferamꝰ. cōtra. vbi dicit ſchiſma eſſe grauius peccatuꝫ: ſed expone grauiꝰ, id eſt periculoſius. xxiij. q. iiij. nemo.

c ¶ Memoriale. hec que generāt materiā mali, iubentur publice exponi vt alijs terror incutiatur: vt hic, ⁊. xix. queſtione. iij. mādamus. quandoqꝫ iubentur deſtrui, ne refricēt facti memoriā. xv. queſtiōe. j. mulier. Jo.

d ¶ Schiſma. ita magnū vt iſti nouatiani nouā fecerint eccleſiam.

Non furem. ¶ Caſꝰ. Vernodux britānie, ꝓpter munera defēdebat Gillandū q̄ ſedem Nanneticā vſurpauerat viuēte prelato. vñ Leo monet ipſum ducē ne decetero gillandū defendat.

e ¶ Non furē. i. nō inuaſorē. furtū enī non ꝯmittitur in re immobili: vt inſti. de vſuc. §. qꝺ autem.

Sicut. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte notat ſimilitudo inter matrimoniū ſpirituale, et carnale: q̄ ſicut

ꝙ iidē quiª tunc ſe a tribu Juda et Beniamin ſciderant, et Hieroſolymis relictis in Samariam ſeceſſerāt, inter pſeudoprophetas ⁊ gētiles cōputarentur. Nam cum primū diſcipulos in miniſteriū ſalutis mitteret, mādauit ⁊ dixit. In viam gentium ne abieritis, et in ciuitatem Samaritanoruꝫ ne intraueritis. Et ad Judeos prius mittens, gentiles adhuc preterire iubet. Addēdo autem ⁊ ciuitatem Samaritanorū debere omitti, vbi erant ſchiſmatici: oſtendit ſchiſmaticos gentilibus adequari[b]. et poſt pauca. ¶ Qꝫ vero eundem quem nos deum patreꝫ, eundem filium, eundem ſpiritum ſanctum noſſe dicuntur: nec hoc adiuuare tales pōt. Nam etiam Chore, Dathā, ⁊ Abyron cū ſacerdote Aaron et Moyſe eundem deū nouerant, pari lege et religione viuentes: vnum ⁊ verum deum qui colēdus atqꝫ inuocandus fuerat, inuocabant: tamen q̄ loci ſui miniſterium trāſgreſſi ⁊ cōtra Aaron ſacerdotē, qui ſacerdotiū legitimum dignatione dei atqꝫ ordinatiōe perfecerat, ſacrificandi ſibi licentiam vendicauerunt: diuinitꝰ percuſſi, penas ſtatim pro illicitis conatibus penderūt: nec potuerunt rata eſſe ⁊ proficere ſacrificia irreligioſe ⁊ illicite, ⁊ contra ius diuine diſpoſitionis oblata. Thuribula q̄qꝫ ipſa in quibus incenſum illicite fuerat oblatum (ne in vſum decetero eſſent ſacerdotibus: ſed potius indignationis ⁊ vltionis diuine memoriā corrigendi poſteris exhiberēt) iuſſu dñi ꝯflata atqꝫ in igne purgata, in laminas ductiles producūtur, ⁊ affiguntur altari, ſm qꝺ loquitur ſcriptura diuina. Memoriale[c] (inquit) filijs Iſrael vt nō accedat q̄ſqꝫ alienigena qui nō eſt ex ſemine Aaron, imponere incēſum ante deū, vt non ſit ſicut Chore. Et tamen illi ſchiſma[d] non fecerant, nec foras egreſſi cōtra dñi ſacerdotes impudenter atqꝫ hoſtiliter rebellauerant: quod nunc hi eccleſiam ſcindentes, et cōtra pacē atqꝫ vnitatem Chriſti rebelles, cathedrā ſibi conſtituere, et primatum aſſumere, ⁊ baptizandi atqꝫ offerendi licētiā vendicare conātur. Item Leo. iiij. Vernoni duci Britannie.

¶ Nō eſt defendendus qui viuentis locum inuadit.

Non furē[e] et latronem, qualē Gillandum eſſe ſentimꝰ in nannetica ſede: qui viuētis (qꝺ non licuit) locū nō timuit vſurpare: pro cuiuſcūqꝫ muneriꝫ donis vltra debes defenſare.

Itē Euariſtꝰ papa omnibus epiſcopis.

¶ Nō licet epiſcopo eccleſiaꝫ ſuam dimittere.

Sicut vir nō dꝫ adulterare[f] vxorem ſuam: ita nec ep̄s eccleſiam ſuam. i. vt illam dimittat ad quam fuit ſacratus, abſqꝫ ineuitabili neceſſitate, aut apoſtolica vel regulari mutatiōe, vt alteri ſe ambitus cauſa coniungat. Et ſicut vxori non licet dimittere virum ſuum vt alteri ſe (viuente eo) matrimonio ſociet, aut eum adulteret[g], licet fornicatus[h] ſit vir eius: ſed iuxta apoſtolū aut viro ſuo debet recōciliari, aut manere īnupta: ita eccleſie nō licet dimittere epiſcopū ſuuꝫ, aut ſe ab eo ſegregare, vt alterum viuēte eo accipiat: ſed aut ipſum habeat, aut innupta maneat. i. alterū ep̄m ſuo viuente non accipiat: ne aut fornicationis, aut adulterij crimē incurrat. Si vero adulterata[i] fuerit. i. ſi ſe alteri iūxerit, aut ſup ſe alterū ep̄m

vir non debet vxorem ſuam dimittere: ita nec ep̄us eccleſiam ſuā abſqꝫ ineuitabili neceſſitate, vel apoſtolica mutatione: et ſicut vxori nō licet dimittere virum, et adherere alij, licet fuerit fornicatus, ſed aut ei reconciliari, aut innupta remanere: ſic eccleſia ſuū nō dꝫ dimittere ep̄m: et ſi dimiſerit, aut ſibi reconcilietur: aut innupta permaneat. In ſcꝺa parte dicit ꝙ ep̄s dꝫ docere et amare eccleſiam ſuaꝫ, ⁊ econuerſo eccleſia ep̄m ſuum. Secūda pars incipit ibi: ep̄m vero.

f ¶ Adulterare. id eſt dimittere vt adulteret cū alia.

g ¶ Adulteret. i. dimittat fornicantem.

h ¶ Fornicatus. Vxor poteſt dimittere virum ob fornicationē ſicut vir vxorem: quia non ad imparia iudicātur. xxxij. q. j. ſi q̄s vxorē. ſed non poteſt euꝫ dimittere vt alij adhereat.

Fornicatio ſeparat coniuges.

i ¶ Adulterata. Ergo eccleſia pōt delinquere, ⁊ etiā vniuerſitas: ar. ff. de origi. iur. l. ij. §. illud. ⁊ eſt cōtra illud. ff. ꝺ dolo. ſi ex dolo. vbi dicitur ꝙ municeps non poteſt facere dolum, ſupple ꝺ facili. Sꝫ nunq̄d pōt ecc'ia vel ciuitas excommunicari? dico ꝙ non: vt. xxiiij. q. iij. ſi habes. Sed ma iores de eccleſia poſſūt excōicari: vt extra de ſimo. venies. ⁊. ff. de con. ⁊ demon. municipibus. ⁊. xliiij. di. commeſſationes. Dico enim ꝙ ſi eccle

vniuerſitas deliq̄re poteſt. Ad hoc facit qꝺ le. ⁊ no. ꝺ. ea. q. deniqꝫ. ⁊ habes de hoc plures ꝯcor. ex̄ de iu. pa. qm̄ in quibuſdā. in glo. j. §. iteꝫ q̄d ſi. ⁊c. ⁊ de ꝯſe. di. j. ꝺ fabrica. Ar,

ſia vel ciuitas poſſet excōmunicari, ſequeretur abſurditas: nam omnib⁹ illis mortuis ⁊ alijs ſubſtitutis eſt eadē eccleſia: ergo adhuc eſſet excommunicata ſi priores canonici nō petijſſent abſolutionem adhuc. de hoc notaui.xij.q.ij.epiſcopus qui.ij. impediant.ff.de vſufruc.quotiēs.⁊ hec forte vera ſunt vbi ſimul adminiſtrant. ſed hic forte Ualerius ceſſit adminiſtrationē Auguſtino: q facilius expeditur adminiſtratio per vnū ꝙ per plures.ff.de admi.tu.l.iij.§. vlt. Uel dic ꝙ licȝ vterq habeat dominiū ⁊ iuriſdictionem inſolidum: tamen vnus ſine altero non poteſt iudicare, ad inſtar plurium iudicum vt.ij.q.vj.§.diffinitiua.ver.ſi plures.extra de of.dele.cū ꝗbus.⁊.c.cām. niſi aliter fuerit eis cōceſſum a papa: ſicut quandoq fuit in duobus legatis Alemanie: ſed tamē ex hoc poſſet oriri diſcordia: vt quez vn⁹ cōdēnaret, alter abſolueret. Item nunquid eodē modo poſſūt eſſe duo apl'ici? arg.ꝙ nō.§.e.factus.et dñs tantū vnum cōſtituit.xxiiij.q.j.ita loquitur.⁊.c.quicūq. quidā cōtra ꝙ diſpenſari nō pōt.xxv.q.j.ſunt quidam. ꝑterea quia vna eſt eccleſia catholica, et vnū caput: et tamen plures īꝑatores fuiſſe legimus.xxj.di. nunc autē. ſed hoc nō eſt ita, q offenderetur illa regula, vnam ſanctam catholicā ⁊c.xxiij. diſt. qui eps. Itez nūquid papa pōt renūciare? Utiq: nam Marcell⁹ renunciauit.xxj.diſ. nunc autē. ⁊ Clemēs papa: ſed poſt Linū ⁊ Cletū iterū recepit cathedram.viij.q.j.ſi petrus.

a ¶ Ut legatum dei. Epiſcopus dicitur legatus dei: ⁊ tamen eſt iudex ordinarius: vnde patet ꝙ legat⁹ pape eſt iudex ordinarius, vt procōſul.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Cōcludit Gratia. ex ſupradictis ⁊ bene ſoluit dicens ꝙ propter egritudinem nō debet ali⁹ epiſcopo ſubſtitui niſi ipſe infirmus ſingl'ariter hoc poſtularet: ⁊ tunc licite fieri poteſt / ſi hoc in ſcriptis poſtulauerit. Et hoc probatur per cap. §.e. ſcripſit. et ad hoc inducit exemplum de Aug. qui poſtulante Ualerio ſenectute grauato fact⁹ eſt eps: vt in eo.cap.no.§. Sȝ in originali qđ ſequitur, poſtea planum eſt.

b ¶ Sed illđ Gregorij.§.e.cap.ſcripſit.

c ¶ Si vero. hoc habetur in originali vnde hoc extractum eſt.

d ¶ Petierit. Ergo nulli īfirmo dādus eſt coadiutor niſi hoc petat.j.e. qualiter.⁊ cap.ꝗbus.⁊ ca.ſcripſit. Argu.contra extra de eccle.edifi.ad audientiam.

adduxerit, aut eſſe fecerit, vel deſiderauerit: per acerrimam penitentiā, aut ſuo reconcilietur epiſcopo, aut innupta ꝑmaneat. ¶ Epiſcopum vero oportet opportune et importune atq ſine intermiſſione eccleſiā docere, eāq prudenter regere et amare, vt a vitijs ſe abſtineat, et ſalutem conſequi poſſit eternam: ⁊ illa cum tanta reuerentia eius doctrinam ſuſcipere debet: eūq amare et diligere vt legatū[a] dei, et preconē veritatis. Ecce his authoritatibus patenter oſtenditur ꝙ epiſcopo viuēte alius ſuperordinari non poteſt: nec etiam pro eius egritudine: ſed illud Gregorij[b] intelligēdum eſt quando ille qui egrotat, alium ſibi ſubſtitui non rogat. Ceterū quādo aliquis vel ſenectute vel infirmitate grauatus, ſuſceptum officium miniſtrare nō valet: ſi aliū ſibi ſubſtitui petierit, rationabiliter fieri poteſt. Unde in eodē capitulo ſequitur. Si vero[c] idez Joannes fortaſſe ꝓ moleſtia ſua petierit[d] vt ab epī honore debeat vacare: eo petitionem ſcripto dāte ꝯcedendū eſt: aliter id facere nō valem⁹. Hinc etiā beatus Auguſtinus epo ſuo nondum defuncto, ſed ſenectute grauato cathedram epiſcopalem ſuſcepit.

Unde i epiſtola Paulini ad Romanum legitur.

¶ Auguſtinus non tam ſucceſſit ꝙ acceſſit.

Non aūt hoc tm̄ ſcripſimus gratulādū, ꝙ epiſcopatū Auguſtinus accepit, ſed ꝙ hanc curam dei gratia meruerit aphricana eccleſia, vt ꝟba celeſtia Auguſtini ore perciperet, q̇ ad maiorē dñici muneris gratiam nouo[e] more prouectus ita conſecratus eſt, vt nō ſuccederet[f] in cathedrā epiſcopo, ſed accederet[g]. Nam incolumi Ualerio Hyponenſis eccleſie epo coeps̄ Auguſtinus eſt. Hoc idē ꝓbatur authoritate beati Gregorij qui Ariminēſi epo dolore capitis laborāti alterū ſubrogauit: ita ſcribēs in regiſtro ſuo. ca.cccxxxviij.

¶ Epo grauato infirmitate alius ſubrogari poteſt.

Qualiter ordinati a nobis ſacerdotis corporis (q id notū eſt) impedietē mo-

Non autē. ¶ Caſus. Paulus ſignificauit Romano ꝙ Ualerio epo Hypon. eccleſie viuo ⁊ incolumi poſtulāte coeps fact⁹ eſt ei Aug. de cui⁹ ꝓmotione ⁊ electione nō ſolū letat⁹ eſt, ſȝ etiā letatur ꝙ Aphricana eccleſia talem meruit habere paſtorem.

e ¶ Nouo more. Sed ꝯtra. in nulli⁹ ꝑſona eſt omittēdum qđ ſtatutis generalib⁹ cōtinetur.lxj.diſt. miramur. Sed illđ nō fit ꝓpter vtilitatē perſone, ſȝ eccleſie.

f ¶ Ut nō ſuccederet. Sic ergo vterq inſolidum eſt eps. ſi.xxj.q.j.relatio. ⁊ vterq poteſt hominē per ſe ſoluere ⁊ ligare.ff.de admi.tut.ſi plures.ff.de exer.l.j.§. ſi plures.⁊.ff.de offi.procon.l.j. Sed nunquid quē vn⁹ ligat, poteſt alter abſoluere? ⁊ videtur ꝙ non, quia pares ſunt: vnde videtur ꝙ ſententia ꝓ reo teneat.ff.de re iu.inter pares. Item ſi ſimul ferant contrarias ſententias, cuius ſententia tenebit? Uidetur ꝙ mutuo ſe

g ¶ Accederet. videtur tamen ꝙ Auguſtinus in adminiſtratione fuit minor. xl.diſti.ante oia.in ſi, q vt dicet, in caſu neceſſitatis erit vnus epiſcopus vicarius alterius, ne ſit ibi monſtrū habēs duo capita, extra de offi.iud.ordi.quoniam in plerisq.

¶ Hoc idem. ¶ Caſus. Supra in §.ecce.in.c.nō autē. dictum eſt ꝙ viuo epiſcopo poſtulanti poteſt ali⁹ ſubſtitui. Nūc vero ꝓbat idē authoritate Greg. qui Arimineñ. epo rogante aliū ſibi ſubſtituit.

Qualiter. ¶ Caſus. Ariminenſis eps moleſtia capitis oppreſſus, Romam iuit vt ibi liberaretur: quē cū Grego. ad preces Ariminenſiū hortaretur vt ſi ſe melioratū ſentiret, ad eccleſiā ſuā reuerteretur: ipſe ſupplicauit vt quadriennio expectaret, ⁊ date ſunt ei induc̄ie quadriēnij: ſȝ elapſo quadriēnio cū non conualeſceret: ⁊ Greg. ad ꝑces clericoꝝ ⁊ ciuiū ipm̄ inſtanti⁹ hor-

Alij dicūt ꝙ tenet ſententia ꝓ reo vt l.pdi.inter pares. ſi inceſſib⁹ dicit ſententia. gl. ta. ex ſ. tud. duobus. Archi.

Pape duo nō poſſunt eſſe.

Hoc aſſeritur: ue dicebat L. dicens, q ipſi Auguſtino dat⁹ eſt locus a valerio

Epiſcopi duo quādoq ꝑñt eſſe.

taretur vt rediret, renūcians ſupplicauit pape quate= nus ibi aliū ordinaret. Scripſit ergo Grego. viſitatori bus illius eccleſie totā ſeriē rei geſte ⁊ ſic admonuit cle rū ⁊ populū vt di= gnum eligerent: ⁊ precepit eis vt illū examinēt quē om nes elegerit: ſicut etiam ipſi poſtula uerūt: ⁊ ſi inuene= rint eū dignū/ mit tant eū Romā cū decreto electionis ad ordinē ſuſcipiē dū. ⁊ ibi incipit cō ſtructio: Dudū ve ſtra fraternitas co= gnouit qualiter Ari= minenſis eccleſia paſtorali hacten⁹ ac ſacerdotali ſit regimine deſtitu= ta/ impediēte mo= leſtia corporis ſa= cerdotis. i. epi or= dinati a nobis.

a ¶ Quadriēnio. Quadriennīū eī datur vt poſſit ab= eſſe cauſa curatio nis: ſed annus da tur ei tantū ad ex= periendū ſi poſſit celebrare. ꝯ. xxxiij diſt. cōiter. vel eti= am. xxx. dies: vt. j. q. ij. ca. vltimo. po tius debuiſſet iſte epūs fugiſſe Romā pro ſanitate recu= peranda: ſicut cō= munis filius: vt. xx= iij. diſt. cōis. et eſt hic argu. ꝙ Rome ē ſanū morari. Jo.

b ¶ Datis. Ergo in ſcriptis faciēda eſt renūciatio: aliás nō tenet. ꝯ. e. q. §. ecce. Joā. qđ falſū eſt, cū etiā ſolo fa= cto pōt aliquis renū ciare: vt ex̄ de ap. ſolicitudinē. et ex̄ de his q̄ fi. a maio. par. ca. ex ore. ⁊ ēt ſolis verbis: vt. C. de pac. poſtq̄. B.

c ¶ Copulſi. Ab= ſolute ponitur ille nominatiu⁹: et nō habet verbum.

d ¶ Heptateuchi heptateuchū ab hepta vt, qđ eſt ſe

leſtia, ariminenſis eccleſia pa ſtorali hacten⁹ ac ſacerdotali ſit regimine deſtituta, dudū fraternitas veſtra cognouit: quem dudum habitatorū lo= ci illius precibus permoti ſe= pius hortati ſum⁹ vt ſi de ea= dem capitis qua tenebatur mo= leſtia melioratum ſe eſſe ſenti ret, ad ſuam auxiliāte deo re= uerteretur eccleſiā: qui datis inducijs in hoc quadriennio[a] expectatur. quē dum cleri vel ciuium huc venientium noſq̄ precibus vrgentiū inſtantius hortaremur vt ſi valeret, cū eis auxiliante deo remearet: datis[b] ſcriptis ſupplicatione nos petiit vt quia ad eiuſdem eccleſie regimen vel ſuſceptū officium pro eadem qua deti= nebatur moleſtia aſſurgere nul laten⁹ poſſet, eccleſie ipſi epi= ſcopum ordinare deberem⁹. Unde quia cunctarum eccle= ſiarum iniuncta cura ſolicitu= dinis nos conſtringit: ne diu= tius gregi fideliū deſit paſto= ralis cuſtodia, illorum preci= bus, ⁊ huius ex ſui impoſſibi= litate renunciatione compul= ſi[c]: viſum eſt nobis eidē Ari= minēſi eccleſie debere epiſco= pum ordinari: ⁊ datis ex mo= re preceptis, clerum plebem= q̄ eiuſdem eccleſie non deſti= timus admonere quaten⁹ ad eligendum ſibi antiſtitem cō= cordi prouiſione concurrant. Hortamur ergo vt fraterni= tas veſtra eum quem vno cō= ſenſu omnes elegerint: ſicut ⁊ ipſi a nobis popoſciſſe noſcun tur: ad ſe faciat euocari: quem cauta ex omnib⁹ examinatio= ne diſcutite: ⁊ ſi in eo q̄ in tex= tu heptateuchi[d] continentur minime domio opitulāte fue= rint reperta, atq̄ fideliū per= ſonarum relatione eius quo= q̄ vita vobis placuerit: ad nos eum cum decreti[e] veſtri pagi na, additaq̄ teſtificatiōis epi ſtola deſtinate: quatenus e= iuſdem a nobis eccleſie domi no diſponente cōſecretur an= tiſtes.

Item ex eodem ca. ccxliij. ad Eleutherium epiſcopum.

¶ De eadem.

Quanuis ſit triſte[f] no= bis valde quod loqui= mur: atq̄ fraterna nos com= paſſio potius arguat, q̄ ali= quid de auditis definire per= mittat: ſuſcepti tamen ſolici= tudo regiminis cor noſtrum inſtanti pulſat aculeo, magna nos eccleſijs cura proſpicere: ne qua earum poſſit vtilitas deperire. Peruenit igitur ad nos quibuſdam referentibus quendam epiſcopū ita paſſio nem capitis incurriſſe, vt qđ mente alienata agere ſoleat, gemitus et fletus audire ſit. ne ergo lāguēte paſtore grex (quod abſit) īſidiatoris laniā= dus dentibus exponatur: vel eccleſie ipſius vtilitates depe reant: cauta nos neceſſe eſt ꝓ uiſione tractare: et ideo quia viuentem epiſcopum ab offi= cio ſuo neceſſitas īfirmitatis non crimen abducit: alium lo co eius (niſi recurrēte eo) nul= la ſinit ratio ordinari. ſed ſi in= terualla egritudinis habere eſt ſolit⁹: ipſe data petitiōe nō ſe vlterius ad hoc miniſteriū ſubuertente infirmitate poſſe fateatur[g] aſſurgere: ⁊ aliū lo= co ſuo expetat ordinādū: quo facto omnium ſolenniter ele= ctione alter qui dignus fuerit epiſcop⁹ ordinetur: ſic tamen vt quouſq̄ eundē epiſcopum ī hoc ſeculo vita tenuerit: ſum ptus ei debiti de eadem eccle ſia miniſtrentur[h]. Enimuero ſi nullo tēpore ad ſane mētis re dit officiū: perſona fidelis ac

ptē: ⁊ teuchos, qđ eſt volumē. vnde heptateuchū. i. vo lumē ſeptē librorū. ꝯ. di. xlix. ħ etei. ſūt quinq̄ libri Moy= ſi, ⁊ liber Joſue, et liber Judicū: qui ibi continentur.

e ¶ Decreti. in q̄= bus teſtentur de exa= minatione et vita electi. lxj. diſt. cati= nēſis. et ca. epm.

Quanuis ſit triſte. ¶ Ca= ſus. Quidam epūs tantā paſſionē ca= pitis icurrit/ ꝙ fa= ctus erat mētis a= lienate Ne q̄ grex illius eccleſie lede retur, ſcripſit Greg. Eleutherio epo, ⁊ dicit ꝙ ex quo in= firmitas eſt in cā/ ⁊ nō crimen: nō po teſt ibi ali⁹ epūs ſu= perordiari, niſi eo ſponte renūciāte. ⁊ mandat ei vt va dat illuc: ⁊ ſi habe at lucida interual la, moneat eum vt renunciet. et ſi re= nūciauerit, alius loco ei⁹ ſubſtitua= tur: ita tñ, vt epō donec vixerit debi ti ſumpt⁹ ex eadē eccl'ia miſtretur. Si vero ad ſanā mentē nō redierit, eligatur ibi ali⁹: ⁊ cōmittatur ei ois cura eccl'ie: ſ3 nō ꝯſecretur eo vi= uente: ſed eo mor= tuo.

f ¶ Triſte. Data petitione tpe infir mitat⁹ nō tpe furo ris: nā tūc nō tene ret renūciatio. xvij q. ij. Gonſaldus.

g ¶ Fateatur. Iſte eq̄tate ſuadēte, lz ius deficiat, cogit renūciare: † cū a= lijs i hoc ꝓſit, ⁊ ſi= bi nō noceat: ar. ff. đ aq̄ plu. arcē. l. ſū ma. §. idē Uar⁹. et ff. loca. ſi q̄s domū

h ¶ Miniſtrentur. Sz ꝓ crimine re= moto nō miniſtrā= tur ſumpt⁹: q: ma le meriti publica debēt egeſtate la= borare: vt. ff. depo ſiti/ bona fides.

† cōtra vt dicā. j. ea. §. ecce qđ in verbo, ſenectu te.

Male meriti debent egere.

a ❡Eligenda. Arg. cõtra. ſ. diſtin. lxxix. ſi quis papa. ⁊ ex̃ de pac. accepim⁹. ⁊ ex̃ de ꝯceſ. preben. ⁊ eccl. nõ va. nulla. ſed oĩa illa ꝯtinent ius cõe. Uel dic ꝙ ille fuit electus ſub tali cõditione/ niſi ſupſtes cõualuerit: ⁊ tũc eo conualeſcẽte irritat electio: eo mortuo/ deinde cõfirmatur: arg. j. e. paſtoralis. lxj. diſt. ſtudij. ex̃ de elec. cum terra. lxxxv. di. florentinũ. ⁊ eſt ſi. C. de cur. fu. cũ aliis. Quidam dicũt ꝙ modo tanq̃ adminiſtrator eligit: ſ3 eo mortuo i epm.

ij. ps. ❡ Ne aũt. ❡ Hec ẽ ſcđa pars. q. d. quaſi dr ꝙ vbi fuerit copia ſacerdotũ, ſẽper debẽt eſſe duo ita vt ſi vn⁹ ceciderit, alius ieiunus incipiat vbi alter dimiſit/ et finiat. Jo. de fan.

❡ Caſus. Supra in ca. Quis facta ẽ mentio de mentis alienatione. S3 q2 hec alienatio in officio ſepe contingit, ideo cõſtitutũ eſt vt vnuſquiſq3 preſbyter alios ſecũ habeat q̃ miniſteria inchoata ꝑficere valeant.

Illud diuini. ❡ Caſ⁹. Conſtitutũ fuit in concilio Toletano vt vbi loci vel temporis vel cleri copia ſuffragatur/ quilibet ſacerdos habeat coadiutorem ſecũ: qui ſi dũ officium celebrat/ caſus inopinat⁹ euenerit qui corp⁹ obrui faciat, mẽtem alienet, vel terrore cõfundat: ei⁹ vices exequat. Copia tpis. i. opportunitas. Nam ſi guerra eſſet, non poſſet vel nõ auderet alium ſecum habere. Loci, vt ſi locus ſit diues. Cleri, quia forte eſt ibi copia clericorum.

Eccl's iiij. c.

b ❡Adiutorẽ. j. xxj. q. ij. ſicut. cõtra. Sed dicas talem coadiutorem vel ſociũ/ nõ prelatũ. vel loquitur de eccleſijs conuẽtualibus/ vel quãdo ſufficiunt facultates. ſic xciij. diſtin. diaconi. ij. ⁊ de ꝯſecra. diſt. j. ca. hoc quoq3. et ca. epiſcopus deo.

c ❡Eliſus. Per hoc dicunt quidam loqui de infirmo: quod falſum eſt: quia infirmus niſi conualuerit non celebrabit. ſ. ea. q. ij. in literis.

probabilis vite eſt eligẽda[a], q̃ ad regimẽ eccl'ie idonea poſſit exiſtere: atq3 de aĩar vtilitate cogitare: ĩquietos ſub diſcipline vinculo conſtringere: eccl'iaſticar rerũ curã gerere et maturũ atq3 efficacem ſe in oĩbus exhibere: qui etia3 epõ qui nũc egrotat, ſupſtes loco eius debeat conſecrari. Ne autem huiuſcemodi paſſionibus ſacerdotibus ſubito occupatis, ceptum officiũ inexpletum remaneat: inſtitutum eſt vt ſacerdos ſiue pſallens ſiue ſacrificans alios ſecũ habeat: qui ſi huiuſmodi caſus iteruenĩat, ĩchoata miniſteria perficere valeant.

Unde in Toleta. concil. xj.

❡ Quiſq3 ſacrificãs ſacerdotem ſibi vicinũ habeat: qui cepta ſacramẽta expleat ſi ei aliqua neceſſitas ingruerit.

Illud diuini oracli mẽte ſinguli precauentes quo ſcribit: Ue ſoli: q2 cũ ceciderit nõ habet ſubleuantẽ ſe. ſummopere nobis verendum eſt et cauendum ne horis illis atq3 tpibus in quib⁹ dño pſallitur vel ſacrificatur, vnicuiq3 diuinis ſingulariter officijs inſiſtenti, pernitioſa paſſio vel corporis quelibet inualitudo occurrat: que aut corpus ſubito obrui faciat, aut mentem alienatione vel terrore confundat. Huĩ ergo caſibus precauentes, neceſſarium duximus inſtituere vt vbi tpis ⁊ loci ſiue cleri copia ſuffragatur, habeat quiſquis illic canens deo atq3 ſacrificãs poſt ſe vicini ſolaminis adiutorẽ[b]: vt ſi aliquo caſu ille qui impleturus officia accedit turbat⁹ fuerit, vel ad terram eliſus[c]: a tergo ſemꝑ habeat qui ei⁹ vicem exequat intrepidus. S3 ſi hoc ſacrificanti frequenter acciderit, tunc omnimode ab oblatione prohibeatur.

Item ex concl. Toleta. vij.

❡ Si ſacerdos neceſſitate ſit occupatus fuerit: cepta ſacra per alium expleantur.

Nihil cõtra ordinis ſtatutũ temeritatis auſu preſumat: neq3 illa q̃ ſumma veneratione cenſent, vlla preſumptione ſoluãtur[d]: cum ad hoc tantum iuſſa fieri ſunt, vt nõ interrupta noſcant: ne languoris prouentu robore ſalutis natura priuetur. Nõ ergo ſolum fragilitati conſulit humane, ſed etiã ſacris miniſteriorũ dei ꝓuidetur ſolicitudine. Cenſuimus igit cõuenire debere, vt cum a ſacerdotib⁹ miſſarum tpe ſacra myſteria conſecrant, ſi egritudinis accidat cuiuſlibet euentus quo ceptum nequeat conſecrationis explere myſteriũ: ſit liberum epõ vel preſbytero[e] alteri conſecrationem exequi cepti officij. nõ enĩ aliud ad ſupplemẽtum initiatis myſterijs

Nihil cõtra. ❡ Caſus. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima parte dr ꝙ ſolennia miſſarũ ex quo ſunt incepta/ inexpleta remanere non debẽt, ſed perfici per eum qui incepit: vel per alium ſc3 epm vel ſacerdotem ſi caſus inopinatus contingat: que congruo ordie ꝑfici debẽt. Nihil enĩ intereſt an per eũ, an per alium cõpleãtur. Nam cũ oẽs vnũ corpus ſimus in fide xpi, nihil ꝯtrarium format. i. inducit diuerſitas ꝑſonarũ. In ſecũda parte dr ꝙ nullus cantet miſſam niſi ieiunus, et ꝙ nullus niſi ꝓpter impedimentũ dimittat officiũ imperfectum: et qui cõtra preſumpſerit/ excõmunicetur. Secũda ibi: Nullus poſt cibum.

d ❡Soluantur, id eſt ne inexpleta remaneant.

e ❡Uel preſbytero. Preſbyter ergo pt ſupplere miſſam ab epo inchoatam: argu. hic. et xxv. diſti. ca. j. vbi dicit ꝙ archipbr̃ ſupplet defectum abſentis epi in cãtando. Sed cõtra ſ. de cõſe. diſt. ij. c. vlti. † Sed dic ꝙ nouã miſſam non poteſt incipere: ſ3 priorem poſſet cõſũmare. Incipiat ergo vnus vbi ali⁹ deſtitit, niſi ſit oratio dñica cepta: tunc eam alter re incipiat. Similiter vbi deficit in ſecreta: alter eã i pn cipio incipiat. Idẽ dic i baptiſmo: vt alter de nouo id reincipiat: quia hec ſunt ſacramenta vnitatis. De ordinatione idem credo. xxiij. diſt. quorũdã. Similiter iudex incipiet vbi alter terminauit. ff. de iudic. edictum. Sed nunq̃d pranſus poteſt ſupplere id quod alter inchoauit: non. Item vſq3 ad nonam tãtum fit hec ſuppletio. Sed matutinis ⁊ veſpis nõ expletis vſq3 ad qđ tempus poſſit fieri ſuppletio/ dubitat. Sed dic ꝙ quãdocũq3 expleri poſſunt ab alio. De ſacerdote quid dices qui dum venit ad conſecrationem/ memor eſt mor=

Miſſa ꝑ vnu3 inchoata, an poſſit ꝑ alteru3 terminari.

† Non obſt. q: ibi loqt cum ex pleta fuit miſſa ab epo nec iminet neceſſitas. ar.

talis peccati? Dico φ perficere debet, lz peccet cõficiendo. extra de celebra. miſſa. de homine. Item eſt hic argu. φ duo imperfecta faciũt vnũ perfectũ. ſic. iiij. q. iij. item in criminali. §. ſepe. de peni. diſti. j. tres ſunt. C. de dona. ſancimus. in fine. xvj. q. iij. §. poteſt. Arg. contra xxiij. diſtin. quorũdam. et. C. qui nu. tute. l. j.

a ¶ Compleant. Arg. nihil credas actum ⁊c. ſi. xxxviij. diſ. que ipſis. xxiij. diſtin. quorũdam. Item ex eo φ dicit ordine/eſt arg. φ ordo turbatus irritat factuz: vt. lxj. diſtin. miramur. ⁊. lxviij. diſt. ſicut. quod verum eſt de ordine ꝗ eſt de ſubſtantia rei.

b ¶ Minimum. Pranſo nõ licet celebrare miſſam: vt hic/⁊ de ꝯſe. diſtin. ij. liquido. nec baptizare: nec ſignare. de cõſe. diſtinc. v. vt ieiuni. ⁊ ca. ſequen. ſed eſt forte abrogatũ id qđ eſt. ij. de cõſecr. diſti. j. ſacramẽta. vbi dicitur φ in cena domini prãſus poteſt celebrare. ⁊ intellige ſi eodem die pranſus eſt: vt dies a media nocte incipiat: et etiã ſi ante mediũ noctis comederet, et adhuc ſẽtiret eructationes: qꝛ nondum eſt cibus digeſtꝰ: et q̃diu ſentiet cibum, abſtinebit. ij. de cõſecra. diſtinct. ij. tribus. medicinã forte poteſt ſumere: quia illa non connumeratur inter alimẽta: vt. ff. de penu lega. l. non omne. quod non credo: ſed nec aquã calidam poteſt ſumere: vt extra de celebratiõe miſſa. ex parte.

¶ Certe. v. Hec eſt tertia pars huius queſtionis in qua dicitur φ propter ſenectutẽ vel ſimplicitatem datur coadiutor: quod ꝓbatur per duo capitula. Jo. de fan.

¶ Caſus. Supra in cap. ſcripſit. et ca. q̃uis. dictum eſt φ infirmitate grauato, niſi voluerit, alius ſubrogari non debet: ſed ei coadiutor dabitur. ſimiliter ſenectute grauato dabitur coadiutor. et hoc probatur per ſequens ca.

Impfecta duo faciunt vnũ pfectũ.

Tex. eſt pro hoc. l. j. cũ ſyl. leianũ. C. ad ſyll. et l. j. ff. de in ius vocan.

Celebrare pranſo non lz.

Qđ no. lxx. v. diſti. quod a pſbꝰ. j. glo. ꝗđ ſ.

Celebrare nullus dz ante digeſtionem.

cõuenit, q̃ vt aut incipientis aut ſubſequentis bñdictione ſint cõpleta ſacerdotis: qꝛ nec pfecta videri poſſunt niſi pfectionis ordine cõpleantur[a]. Cum eñ ſimus oẽs vnum in Chriſto, nihil contrariũ pſonaruz diuerſitas format: vbi efficaciã pſperitatis vnitas ſi dei repreſentat. Qđ etiã conſultum cuncti ordinis clerici indiuiduũ ſibi eſſe non ambigant: ſed (vt pmiſſum eſt) precedentibꝰ libenter alij pro cõplemento ſuccedant. non tamen qđ nature lãguoris cauſa conſulitur: in preſumptionis perniciem conuertatur.

¶ Nullus poſt cibuz potũq; quẽlibet minimũ[b] ſumptum miſſas facere preſumat. nullus abſq; ꝯuentu patẽtis moleſtie miniſter vl' ſacerdos cũ ceperit, impfecta officia preſumat omnino relinquere. Si quis autẽ temerarie hoc preſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit.

Ecce φ epõ petẽte precibus etiã ppꝛi infirmitate grauato alius poſſit ſubrogari, patenter monſtratur. ſenectute autẽ grauato nõ ſucceſſor, ſed coadiutor dari debet: qui ei decedenti in locũ regiminis ſuccedat. Sic Auguſtinus dicitur acceſſiſſe nõ ſucceſſiſſe hyponenſium epiſcopo.

Hinc etiam Zacharias papa ſcribit Bonifacio Maguntino archiepiſcopo.

¶ Senectute grauato coadiutor eſt dandus: qui morienti ſuccedat.

Petiſti vt cũ nr̃o cõſulto ꝓ ſuperueniẽte tibi ſenectute atq; corporis imbecillitate, ſi poteris inuenire, aliũ in eadẽ ſede ĩ qua prees, pro tua perſona debeas collocare: nos xp̃o adiutore deo cõſiliuz prebemꝰ tue ſanctitati, vt pro ſalute aĩarũ rationabiliuz fautore xp̃o ſedem quam obtines Maguntine eccleſie nequaq; relinquas. Sin vero dñs dederit iuxta petitionez tuã hoĩem pfectuz, qui poſſit ſolicitudinẽ habere et curam pro ſalute aĩarũ: ꝓ tui perſona ordinabis illũ epm: eritq; in euãgelio tibi credito et miniſterio Chriſti dei portando in oĩ loco requirẽs ⁊ cõfortãs eccleſiã dei. Item ſi eundem diuina voluerit clementia tui poſt diem trãſitus ſupereſſe: ſi eum aptum cognoueris, et in tua voluntate fuerit definitum: ea hora qua te de preſenti ſeculo migraturum cognoueris, preſentibus[c] cunctis tibi ſucceſſorem deſigna: vt huc veniat ordinandus. Hoc nulli ꝯcedi alij patimur quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus. Idez. De eo aũt quem tibi ſucceſſorem cõſtituere dixiſti, vt te viuente in tuo loco eligatur epiſcopus, hoc nulla ratione concedi patimur: qꝛ contra oẽm eccleſiaſticã regulam vel ſtatuta patrũ eſſe monſtratur: ſed volumus vt miniſtret[d] tibi et ſit in euangelio xp̃i adiutor. Nimis eñ reprehenſibile eſſe manifeſtũ eſt vt te viuẽte tibi aliũ ſubſtituamus: ſed hoc cõmonemus vt orare nõ ceſſes, vt tibi deus illũ ſucceſſorẽ cõcedat qui ei poſſit eſſe placabilis: ⁊ populum irreprehenſibiliter regere valeat.

Item Pelagius papa clero Narnienſi.

Petiſti vt cũ. ¶ Caſ. Iſte archiepũs tria petijt a papa, ſcilz φ ſibi coadiutorẽ adiungeret, et φ eligeret ſibi ſucceſſorem, et φ ordinaret eum epiſcopũ in eadem eccleſia: vt ſic eſſet ſibi coepiſcopus in eadẽ eccleſia. Primum ſibi concedit: quia de iure non potuit denegare/cũ eſſet ſenectute grauatus. Secũdum licet eſſet cõtra ius eccleſie, cõcedit tamen ei ſpeciali priuilegio: ſcilz vt in articulo mortꝭ eligat eum ſibi ſucceſſorem. Tertiuz autez qđ ſimiliter erat contra ius cõmune, ei ex toto denegat: ſcz vt ipſo viuente in eccleſia debeat ipſum ordiare epiſcopũ. Ordinabis, id eſt facies et cõſtitues illum epiſcopũ/id eſt ſuperintendentem his quibꝰ coadiutor debet intendere. ſm Beñ.

c ¶ Preſentibus. viij. q. j. ca. ij. contra. ſed iſtud eſt diſpenſatio. Et habes hic φ licz papa det aliquibus poteſtatem eligendi prelatũ: tamen aliorum cõſenſus eſt requirendus. ſic. xxj. diſti. in nouo. viij. q. j. licet. et ff. de ritu nuptia. generali.

d ¶ Miniſtret, et ita iſte epiſcopus erit vicarius huius archiepiſcopi: vt extra de offi. iu.

Certe id qđ ſe quit ex tex. nõ hꝫ: cuz dt ĩm pñtibꝰ cunctis ⁊c. ⁊ nihil dt d ꝯſenſu, vel ſic cõtinebat in forma gratie. Archi.

di.ordi.quoniam in pleriſq3.
Q Uia frater. ¶ Caſus. Joan.eps Narnieſi.eccle‑ſie adeo ſimplex erat/ꝙ res eccleſie miniſtrare neſciebat. vnde petit a Pelagio quēdam preſbyterum nomine Conſtitutū in adiutorem. precepit ergo Pela‑gius clero illi⁹ ec‑cleſie quaten⁹ pri‑cipalit Joanni epi‑ſcopo, ſecundario ꝟo illi Conſtituto obedientiā pbeāt cōpetentem:ita vt in nullo ei⁹ diſpo‑ſitionibus contra‑dicant:⁊ eis cōſue‑ta ſtipendia mini‑ſtrētur. Et ſuſpen‑ditur conſtructio vſq3 ibi:Conſtitu‑ti preſbyteri.

licentia poſſit dimittere eccleſiā ſuā ⁊ trāſire ad aliam: et ſi fecerit/reuocabitur. Hoc intelligo in epiſcopo ⁊ ſu‑pra.in alijs autē credo ꝙ poſſint renunciare ſi volūt.ſ. e.ꝭ periculoſum.ex̄ de ſer.nō ordi.eo libentius.als vi‑dentur ſerui.quod falſum eſt. Joan.de fan.

a ¶ Simplicita‑te.ſ.diſtinc.xxxix. Petrus. ꝯtra.ſed illud de ordinan‑do.tamen iſte affe‑ctare nō debuit id in quo ſciuit aut ſcire potuit infir‑mitatē ſuam alij damnoſam. ff. ad legem aquil.idem iuris.in fine.
b ¶ Conſtituti. Propriū nomen.
c ¶ Primo.ſ.di‑ſtin.viij. que con‑tra. Uel alr,huic obediunt in ſpiri‑tualibus:coadiu‑tori in temporali‑bus.viij.q̄one.j.ſi Petrus.
d ¶ Obedientiā. Arg.ꝙ ſi eps pre‑cipit alicui pro vti‑litate eccl'ie ire ro‑mam:ꝙ illō tene‑tur facere xvj.q.j Uos autem.†

¶ Non ſucceſſor ſed coadiu‑tor viuenti epiſcopo datur.

Q Uia frater ⁊ coeps no‑ſter Joannes eccl'iaſti‑ce vtilitatis ſtudio ſuadēte,⁊ nature ſue ſimplicitate [a] lau‑dabili cōſideratione tractata ob hoc ꝙ ſe in gerenda patri‑monij gubernādi cura, vel in diſciplina eccleſiaſtica conſer‑uanda minime fatet idoneū: Cōſtituti [b] pbr̄i ad hec explē‑da ſibi expoſcit adhiberi pſo‑nā: vt ea que ſunt neceſſaria, cōpetenti eo diſponente ſoli‑citudine nihil indecens fieri vel inutile pmittatur. Jdeo‑q3 preſenti vobis iuſſione pre‑cipimus vt ſeruata primo [c] lo‑co epo memorato reuerentia quā vos cōuenit inculpabili‑ter exhibere in omnibus que ad diuini cultus obſequium pertinent, vel que eccleſiaſti‑ce vtilitatis pagere cura ſua‑ſerit: prebeatis obedientiam [d] Cōſtituto cōpetētem: in nul‑lo diſpoſitionibus eius ſpiri‑tu contumaci reſultantes: im‑mo competenti vigilantie ve‑ſtre ſtudio que pro eccleſiaſti‑ca vtilitate gerēda ille Cōſti‑tutus monuerit adimplētes: vt his ita diſpoſitis, ⁊ conſue‑ta vobis ſtipendia miniſtren‑tur, et quecūq3 in pfate eccle‑ſie patrimonio vel de reb⁹ ad eam pertinētibus repetēdis [e] ſunt neceſſaria, cōpleantur.

I llud vero Cypriani [f] de he‑reticis intelligendum eſt, qui catholicoꝝ eccleſias ſibi vſur‑pare contendunt.

I llud vero Euariſti [g] pape tunc intelligendum eſt quan‑do nec ieuitabilis neceſſitas, pſecutoꝝ videlz, nec apoſto‑lica aut regularis mutatio, ſ3 ambitio ſola epm̄ de eccleſia ad eccleſiam tranſire cogit.

¶ Unde cum in principio ſui capituli diceret: Epiſcop⁹ nō debet dimittere eccleſiā ſuā: ſubſequenter adiunxit: abſq3 ineuitabili neceſſitate, aut a‑poſtolica vel regulari muta‑tione: et alteri ſe ambitus cau‑ſa coniungere.

A mbitionis [h] em̄ cauſa qui‑cūq3 eccleſie ſue mediocrita‑te deſpecta ad maiorem eccle‑ſiam tranſire voluerit: debet reuocari ad propriam.† Qꝫ ſi redire contempſerit, careat aliena et propria.

U t in Niceno cōcilio legit.

¶ Caſus. Dicit Gratia.ꝙ ſi quis tranſit cauſa am‑bitionis ad aliam eccleſiā: debet re‑uocari ad ſuam ec‑cleſiam.⁊ ſi redire contemnit, aliena carebit ⁊ ,ppria.et ad hoc inducit ſe‑quentia ca.
h ¶ Ambitionis. Adhuc enumerat Grat.cauſas pro‑pter quas fiūt mu‑tationes: et quare cleric⁹ amittit ec‑cleſiam ſuā. Sūt autē quinq3 cauſe mutationum: ſcilz cauſa leuitatiſ, cu‑piditatis, neceſſi‑tatis,† vtilitatis, ⁊ humilitatis. Cū cauſa neceſſitatis tranſit/neceſſita‑te ceſſante recupe‑rat eccleſiam: vt.j. ea.paſtoralis. Cū cauſa cupiditatis tranſit, tūc vtraq3 caret: vt.j.e.c.eos. ⁊ ca.ſi q̄s eps. ſed tamē eccleſia pōt eū repetere vt.j.e. cap.j.⁊ cogit tunc redire: vt.j.ea.ſi q̄ ꝟo. Jn cauſa leui‑tatiſ eſt vis aliquā‑ta. h.dicit ꝙ idem ſit in cā leuitatis qō in cā ambitio‑nis/ꝙ ſc3 ſine ad‑monitione pōt pri‑uari ſi ex cā leuitatis adheſerit alij: niſi prior eccl'ia ve‑lit eū repetere. ſi aūt nō adheſerit alij: aut eccl'ia h3 eū pro derelicto, aut nō. ſi h3: puta ſi contrahat matrimo‑niū, vel fit miles: tūc pōt priuari. Jtem ſm h.ſi defue‑rit p tres ſeptimanas vel duos menſes, et ſine iuſta cā ⁊ abſq3 licētia prelati eſt in ſtudio vel in peregrinatio‑ne. Jn his oibus ſine admonitione pōt puari/vt dicit. honeſtū tm̄ eſt vt admoneat: vt.j.e.ſi quis pbr̄. ⁊ cap.ſi quis in clero. ⁊ ex̄ de coha.cle. ⁊ mu.ca.ſi quiſq3. verius credo ꝙ ſemp primo admonendus eſt. vt ex̄ de appel. pueniẗ.ij. Et ter admonendus eſt: vt ex̄ de ſen.exco.in audientia. Jtem arg. ad hoc.j.e.peruenit.ex̄ de cle.non reſi.ex pte. ⁊ ex̄ eo.ex tue. Nec em̄ de facili credēdū eſt aliquem habere eccleſiā ſuā pro derelicto.ex̄ de renū. ſup hoc.nec em̄ ex ſola abſentia preſumit habere eccle‑ſiam pro derelicto, cum pōt quis ex iuſta cauſa abeſſe: vt ex̄ vt lite nō cōteſt.qm̄ frequenter. ſi aūt nō inuenit: fiat prout dicitur in illa decre, ex tue, De vtilitate pri‑

Clericus eccleſiaȝ mutat quinq3 cauſis.
† Quādo cū ppt pſecutionem recedit Lau.
iiij.pg.
† Arg. p hoc text.l. itē coꝝ.ſ.ſi de curioſi ff.qō cuiuſq3 vni.

e ¶ Repetendis. Ergo qui adminiſtrat res eccleſie/ poteſt agere ⁊ cōueniri: vt extra de reſcrip.edoceri.
¶ Jlud ¶ Caſus. Supra in ca.quis. ⁊ ca. qualiter. di‑ctum eſt ꝙ epo viuenti alter poteſt ſubſtitui. Sed quia duo ca.ſuperius poſita videbantur contraria, ſcilz ca. factus eſt. ⁊ ca. ſicut vir. in quibus videbatur dicere ꝙ non poſſet fieri ſubſtitutio: ideo Gratianus ea exponit, et dicit ꝙ illud capi.factus.intelligitur de hereticis, id eſt ſchiſmaticis qui eccleſias vſurpant. ſed illud ca. ſi‑cut vir. intelligitur de illo qui cauſa ambitionis ſuam vult eccleſiam deſerere, et non cauſa religionis vel re‑gularis mutationis: qō probat per literam eiuſdē cap. quam Gratianus de illo ca. ſubtraxit.
f ¶ Jllud vero Cypriani, Supra ea, factus, et capi. Nouatianus.
g ¶ Euariſti.ſ.e.ſicut vir.
¶ Ambitionis. ¶ Hec eſt quarta pars huius queſtio‑nis/in qua probat per.xv.authoritates ꝙ nullus ſine

† Arg. xxiij. q. j.c.vlt.ſ pn. vbi de hoc.

q2 cauſa vtilitatis tranſire pōt ad aliā ec cleſiā autho- ritate maioris: vt.j.e.mutationes. Item ſi cauſa humi litatis tranſit ad monaſteriū, nō poteſt eam repetere: vt.j.e.hoc nequaq̄. Alio modo etiā cōſueuerūt quidā diſtinguere: vt inuenies in iſta glo. cum quis.

ſic.lxxiij.diſt.honoratus.hoc etiam laic⁹ poſſet.xxxij. diſt.§. verū.⁊ femina.vt.ij.q.v.mennam. Sed certe in hoc non erat ſubdit⁹: quia faciebat hoc ex delegatione domini pape. Idem eſt de alijs.

f ¶ Facere. Arg. q̄ ſi papa mandat alicui vt excōmunicet aliquē, idem nō poteſt eū abſoluere: vt arg.xxvij. q.j.ſi homo. Sed hoc veruz eſt cum hoc alicui ſpecialiter demandatur: ſi autē mādat deciſio cauſe alicui⁹ iudici, et alteram partē excōicet, poteſt illā abſoluere. ditur a ſubdito ſuo.

¶ Ambitionis. cū quis ſine licentia prelati recedit de eccleſia: ſi quidez ex cauſa neceſſitatis, adhuc eā retinet: vt.ſ.e. preſentiū. ſi ex cauſa voluntaria, pdit eā. xxj.q.ij. ſi q̄s iam tranſlatus. ſi autē ex vtili cauſa recedat, nō perdit eā: ſed punit alio modo a iudice. de cōſe. diſt.v. nō oportet. ij. ⁊ .xcj. diſtin. clericus. Sz ſi accedat ad aliā eccleſiam, videtur renunciare prime: vt ex̄ de prebē. de multa. de conceſſ. preben. literas. in ſi. populus tamen eum ſi vult, repetere poteſt. j.e. nō oportet. Si autez prelatus per tres ſeptimanas abeſt per triēniū ſuſpenditur. j.e. ſi quis in clero. Si per duos menſes, priuatur eccleſia. ſ. ea. preſentiū. Si p q̄nq̄ annos, deponit: ex̄ de cleri. nō reſi.

¶ Epiſcopus vel quilibet clericus relicta ſua eccl'ia nō debet ad aliam tranſire.

ᵃNON opz epm vel reliquos ordines de ciuitate ad ciuitatē migrare: non epūs, nō pbr̄, nō diacon⁹ tranſeat. Si quis autē poſt definitionem ſancti et magni concilij tale quid agere tentauerit, et ſe huiuſmodi negocio mācipauerit: hoc factū prorſus in irritū ducatur: et eccleſie reſtituatur ᵇ cuius ſit epūs aut pbr̄ aut diaconus ordinatus.

Item Gregori⁹ Anthemio ſubdiacono.

¶ In monaſterium deputetur epiſcopus qui in eccleſia ſua reſidere contemnit.

PEruenit ad nos Pigmeniū Amalphicane ciuitatis epm ᶜ in eccl'ia reſidere nō eſſe cōtentū: ſz foris per diuerſa loca vagari. Idcirco hac tibi authoritate p̄cipim⁹ quaten⁹ hoc decetero facere nō p̄ſumat: ſed in eccl'ia ſua ſacerdotali more reſideat: quez ſi forte nō emendari poſt tuā interminationē ᵈ cognoueris: in monaſteriū eū deputare ᵉ, et nobis modis oīb⁹ curabis indicare: vt quid facere ᶠ debeas, noſtra iterū preceptione cognoſcas.

Item ex ꝯci. Carthaginē.v.

¶ Epō nulli ꝯcedit principalem cathedram relinquere, et ad aliā eccleſiā ſe transferre.

ᵃPLacuit vt nemini ſit facultas relicta ᵍ principali cathedra ad aliquā eccleſiam in dioceſi ʰ cōſtitutam ſe cōferre, vel in re propria diutius q̄ᵐ oportet conſtitutū curam vel freq̄ntationem propriⁱ cathedre negligere.

Item ex eodem.

¶ Interceſſori cathedrā cui datus eſt tenere non licet.

CONſtitutū ᵏ eſt vt nulli interceſſori ſit licitū cathedrā cui interceſſor dat⁹ eſt quibuſlibet populoꝝ ſtudijs ⁊ ſeditionib⁹ retinere: ſed dare

¶ Placuit. ⁊c. ¶ Caſ⁹. Statuitur in hoc cap. vt nullus prelat⁹ relicta cathedra principali ad aliā dioceſim ſe preſumat cōferre, ne ppter propriam vtilitatem ſuam, curam eccleſie poſſet negligere.

g ¶ Relicta. Cleric⁹ incōſulto epiſcopo nō poteſt dimittere eccleſiam ſuam. ex̄ de renū. admonet. ⁊ ſi trāſit de vna eccleſia ad aliam de eodez epiſcopatu, ibi ſufficit tacitus cōſenſus epi: q2 tacitus diſſenſus diſſoluit matrimoniū carnale: vt.xxxiij.q.

ca.ij. prelat⁹ vo ſi dieb⁹ ſolēnib⁹ defuerit ab eccleſia, punitur. j.e. ſi q̄s in clero. immo ⁊ cleric⁹ ſi vna hora defuerit. xc ij. diſt. c. vlti. vbi deponitur.

NOn oportet. ¶ Caſus Oia ſequentia ca. loquuntur de trāſeuntib⁹ ambitioſe: q̄d ab initio ſemper preſumitur cum ſua authoritate hoc faciunt. Dicitur ergo hic q̄ nec epiſcop⁹ nec preſbyter nec diacon⁹ debet de ciuitate ad ciuitatē tranſire: ⁊ ſi quis preſumpſerit, eccleſie ſue reſtituatur.

a ¶ Non oportet. hoc ca reſpicit primā partem.

b ¶ Reſtituat. Eccleſie, ſi eccl'ia eū repetit. ex̄ e. ſi q̄s epūs. ⁊ tunc cogit̄ redire: vt.j.e. ſi qui vero.

PEruenit. ¶ Caſus Pigmenius Amalphicane ciuitatis epūs nō reſidebat in eccl'ia ſua, ſed foris p diuerſa loca vagabat. Precepit ergo Gregorius Anthemio ſubdiacono vt illum admoneat ad eccleſiam ſuam redire: ⁊ ſi cōtemnat, detrudat eum in monaſterium: ⁊ hoc pape ſignificet: vt quid ſit poſtea factur⁹, agnoſcat.

c ¶ Epm. epūs ad plus ſm iura canonica p ſex mēſes abeſſe poteſt: vt ex̄ de cleri. nō reſi. ex tue. aut. tn̄ dat annū: vt in aut. quō opor. epōs. §. illud. colla. j.

d ¶ Interminationem. Ergo admonendus eſt.

e ¶ Deputare. hic ſubditus ſuſpendit ſuū prelatū.

v. qui vxorem. Sed ſi transfert ſe ad aliam dioceſim, tunc quaſi liberatur a patria poteſtate: quod non poteſt fieri niſi expreſſo ¹ conſenſu epiſcopi. C. de emanci. lib. l. iij. ⁊ expreſſe dicitur. lxxj. diſt. ca. j. ⁊ .xix. q. ij. cap. j. ⁊ .xxj. q. ij. ca. j.

h ¶ In dioceſi. Niſi cauſa viſitandi: vt.x.q.j. placuit. ſeruato q̄d dicit. j. de cōſe. diſt. iij. epiſcopus.

i ¶ Proprie cathedre. Nota q̄ prelat⁹ nō debet preponere ſuam vtilitatē vtilitati eccleſie: et ſi in hoc paſſa ſit eccleſia damnum, illud de proprio reſarciet. xij. q. iiij. quicunq̄.

COnſtitutū eſt. ¶ Caſus Quidā interceſſores vel viſitatores vacantiū eccleſiarū nitebant retinere illas eccleſias ſtudijs populoꝝ vel ſeditionibus. Facta eſt ergo cōſtitutio vt hoc decetero non fiat: ſed det operā interceſſor quatenus intra annū epiſcopus eligatur. Si vero neglexerit, anno elapſo remoueatur, et alius interceſſor detur.

k ¶ Conſtitutū. Curam debet habere viſitator in electione: ² ideo prohibetur eligi, ne poſſit malignari: ſicut tutor prohibetur ducere pupillam ante reddita ratiocinia, ne poſſit malignari. C. de interdic. ma. ſi tutor. ſic nec creditori licet ſibi pignus addicere. C. qui bo. cede. poſſunt. l. iij. Item viſitator nō debet ſibi ho-

¹ de ho. no. lxxj. di. c. iij. ⁊ .xxj. q. ij. c. j. et hāc ſententiā ſequitur Uin. et Tā. in p̄di. ca. admonet.

² et tiā eliget ſm h. Alij ſ. de hoc not. lxj. diſ. obitū. Ar.

notem aſſumere.viij.q.j.in ſcripturis.⁊ ſic ratione offi ciũ aliquid prohibetur:vt.x.q.ij.hoc ius porrectum.in fi.⁊.ff.de contrahen.emptio.ſi in emptione.§.tutor.et eſt contra regulam illam φ nulli debet ſuũ officiũ eſſe damnoſum.extra de fideiuſſo.peruenit.ff.de fur.ſi ſer

d ¶ Spem.ergo reſtitui non poteſt clericus depoſit⁹ ab episcopo.⁊ hoc verum cũ pro crimine deponit:ſecus ſi pro contumacia.l.diſt.contumaces.
e ¶ Alius epiſcopus.Si ab vno epiſcopo quis ſuſpẽditur,vbiqꝫ habendus eſt ſuſpenſus:vt hic,⁊.iiij.q.v.

Officiũ quãq; eſt dãnoſũ

uus ꝯmunis.Iſte viſitator mortuo epiſcopo conſtitui tur:⁊ iſte dꝫ admonere clericos vt eli gant futurum epi ſcopum:vt.lxj.di ſtin.obitum.⁊ ca pi.Catinenſis.⁊ ſi plures eligantur, poteſt examinare quis ſit melior:vt lxxv.di.florẽtinũ. Itẽ cuſtodit redi t⁹ eccl'ie:vt.lxj.di. qm̃. Quãqꝫ m̃ reditus eccl'ie cuſtodiuntur ab economis/ſi eos habeat eccl'ia:vt.lxxv.diſ. qm̃ quidã.
a ¶ Ut itra annũ. ẟ.lxiij.d.obeũtib⁹.
SI qui vero. ¶ Caſus. Dicitur hic φ nullus cleric⁹ relicta ſua eccl'ia dꝫ recipi in aliena eccl'ia,ſꝫ cogi dꝫ redire:quod ſi non fecerit,excõmunicetur.
b ¶ Cogãtur.ſi, ff.de decu.l.j.
c ¶ Ut redeãt.ſi eccleſia vult eum repetere, ipſe tamen nõ poteſt.extra de renũ.qꝺ in dubijs.xxxij.qꝺ.j. de Benedicto.ſic xxxiij.q.v.mulier. Sed nonne hodie ipſo iure pdit porem eccleſiam:vt extra de prebẽ.de multa:ᵛ Reſpõ.pdit quãtum ad ſe, ſed non quantum ad priorẽ prelatũ.
SI quis preſbyter.¶ Caſus. Queſitũ fuit in concilio Antiocheno quã penam debet pati cleric⁹ ille qui ſua authoritate ad alienam tranſit eccleſiam.

operã vt intra annũ ᵃ eiſdem epm̃ ꝓuideat:qꝺ ſi neglexerit anno expleto interuentor ali⁹ tribuatur. Item ex eodem.
¶ Excommunicentur clerici qui relicta ſua eccleſia ad eã redire noluerint.
SI qui vero ſine reſpectu dei agẽtes,⁊ timorem dei ante oculos nõ habẽtes, neqꝫ eccleſiaſtica ſtatuta cuſtodiẽtes,receſſerint ab eccleſia ſua:ſiue pbr̃,ſiue diaconus,vel in quocunqꝫ eccl'iaſtico ordine poſiti fuerint:nõ debẽt ſuſcipi in eccl'ia,ſed oĩ neceſſitate cogãtur ᵇ vt redeãt ᶜ ad eccleſiã ſuã: φ ſi permãſerint,excõicari oportet eos.
Itẽ ex concilio Antiocheno.
¶ De eodem.
SI quis pſbyter vel diaconus vel quilibet cleric⁹ deſerta eccleſia ſua ad aliam tranſeundũ eſſe crediderit:et ibi paulatim tẽtet quo migrauerit ꝑpetuo manere, vlteri⁹ miniſtrare nõ dꝫ: preſertim ſi ab epõ ſuo ad reuertendũ fuerit exhortatus. Q̃ ſi poſt reuocationẽ ſui epĩ non obedierit,ſed inobediens perſeuerauerit:omĩ modo ab officio ſuo deponi debere, nec aliquãdo ſpẽ ᵈ reſtitutionis habere decernim⁹. Si vero ꝓpter hanc culpam depoſitum,alius epiſcopus ᵉ ſuſceperit:⁊ ipſe a cõmuni ſynodo penam merebitur increpationis tanqꝫ eccleſiaſtica iura diſſoluens.
Item ex eodem.
¶ Nõ licet epõ eccleſiã ſuam relinquere,⁊ ad aliã tranſire.
EPiſcopũ de dioceſi ad dioceſiꝫ nõ debere trãſire,neqꝫ ſi ſeipm̃ igeſſerit,neqꝫ ſi a ppl'is fuerit violẽter attractus,neqꝫ ſi etiaꝫ hoc ei ab epĩs ſuadeᵗ:manere autẽ euꝫ debere in eccleſia dei quaꝫ ab initio ſortitus eſt:et non ab ea alibi demigrare:ſcḋm regulã ſuper hoc olim a patribus cõſtitutam decernimus.
Itẽ ex cõcilio Calcedonẽſi.
¶ De eodem.
PRopter eos epõs ⁊ clericos q̃ de ciuitate ad ciuitatẽ tranſeũt:placuit definitiones datas a ſanctis patribus habere ꝓpriam firmitatem. Item ex cõcilio Carthaginenſi tertio.
¶ Aliene plebes ab epiſcopo non vſurpentur.
PLacuit ᶠ vt a nullo epõ vſurpẽtur plebes aliene:nec aliquis epiſcoporũ ſupergrediatur in dioceſi collegam ſuum.
Item Anacletus papa.
¶ Alienos clericos ordinare et altaria cõſecrare epõ nõ lꝫ.
EPiſcop⁹ in dioceſi aliena ad alienos clericos ordinãdos,vel ꝯſecrãda altaria irruere nõ debet. Quod ſi fecerit:amotis ᵍ his quos ordinauit,altaris ʰ tãtum cõſecratione manẽte tranſgreſſor canonum vno anno ⁱ a miſſarum celebratione ceſſabit.
Itẽ ex concilio Agathenſi.
¶ Dieb⁹ ſolennibus clericus eccleſie ſue deeſſe non debet.

quiſquis.qꝛ quantum ad officiũ ſentẽtia ius facit. Secus ſi eſt ſuſpẽſus a beneficio:ſed in excõmunicato idẽ eſt:quia cũ ſit extra eccleſiaꝫ,nihil põt poſſidere nomine eccl'ie.xxiij. qꝺ.vij.ca.ij.⁊.iij.⁊ viij.diſt.quo iure. et argu.xj.q.iij.ſi quis a proprio.ẟ. lxx.diſti.ſanctorũ. et extra de appel. paſtoralis.in fi.
EPiſcopum. ¶ Caſus. Dicitur φ nullus epiſcopus ſua authoritate ad alienam migret eccleſiam, etiam ſi a populis fuerit violẽter attractus,vel ei ab epiſcopis ſuadeᵗ: ſed in ſua permaneat.
f PLacuit. xiij.q.j.c.j.
EPiſcopus. ¶ Caſus. Statuitur hic φ null⁹ epiſcop⁹ debet in aliena dioceſi clericos ordinare,vl' altaria cõſecrare: quod ſi fecerit,clerici deponenᵗ:ſed altaria manebũt conſecrata:⁊ ordinator epõ vno anno ceſſabit a miſſarum celebratione.
g ¶ Amotiſ.j.xvj. q.v.c.j.ix.q.ij.lugdunenſis.contra. Sed ibi noĩe alterius conſecrauit, ⁊ ille ratũ habuit: hic nomine ꝓprio, vt.xiij.q.j.c.j. Uel ibi dominus ratã habuit ordinationem.
h ¶ Altariſ.ſi res

Et reſpondet φ ſi monitus ab epiſcopo ſuo non redierit,debet ſuſpendi: et ſi poſtea cõtumax fuerit,debet deponi ſine ſpe reſtitutionis:epiſcopus autẽ qui depoſitum receperit,a coepiſcopis increpabitur.

inalata fuerit cõſecrata,dño nõ reſtituitᵗ:vt.xiiij.q.vj. cõperim⁹.ſec⁹ in re animata.liiij.diſt.frequẽs.qꝛ animata delinquere poteſt,ſed inanimata nõ.
i ¶ Uno anno.ix.q.ij.nullũ.contra.vbi pro tali culpa deponitur,Sed iſtud eſt ex diſpenſatione.

Excõicat⁹ nihil põt poſſidere noĩe eccl'ie.

Ubi ꝺ hoc in gl.q̃ ei,ibi vide.⁊.ſ. xxxij.q.v.preceptum. Archi.

Non tñ cogitur.ſ.e. ſi quis pbr̃.et c.ſi qs ep̃s.ſꝫ ꝓpius.

Res inalata ꝯſecrata,dño non eſt reſtituẽda.

SI quis. ¶ Caſus. Hoc cap. diuiditur in duas partes. In prima dicitur q; ſi clericus in minoribus ordinibus cōſtitutus nō ex iuſta cauſa in diebus ſolennibus defuerit a ſua eccleſia, ſcilʒ in natiuitate dñi/epiphania, paſcha/ꝛ pentecoſte: triennio ab officio ſuſpendatur. In ſecūda parte dicitur q; ſi preſbyter vel diaconus ꝑ tres hebdomadas defuerit ab eccleſia ſua: eandem penā patiat. Secunda ibi: Similiter.

a ¶ In clero. maxime/q; laicis nō licet. j. de cōſecrat. diſt. j. ſi quis. ꝛ diſtin. iij. ca. nulli.

b ¶ Solēnibus. immo nullo tēpore deerit: vt. xcj. diſtin. eleutherius. ꝛ ca. cleric⁹. ꝛ. xcij. diſt. c. vlt. Sed q̄d ſi plures habet eccleſias vel prebendas? Tunc dicas eccleſiā ſecū diſpēſaſſe vt ad iſtō nō cogatur.

c ¶ Per tres. ſ. e. preſentiū. contra. ibi dicitur de duobus mēſib⁹. Sed ibi factum narrat hic ius commune. Vel idē eſt in vtroq;. dum tamen abſit de licētia ſuperioris.

REmoto. ¶ Caſus. Ireneus epiſcopus per ſeditionem volebat Barchinonē. eccleſiā retinere: ſed Hilari⁹ papa precepit Aſconio archiepō vt inde illum remoueat: et ad ſuam faciat reuerti eccleſiā: et in eccl'ia Barchinonenſi talem faciat eligi, qualē deceat illum conſecrare: ne ſi aliter fiat, penam patiat/qd in iniuriā dei factuʒ fuerit. Retūdat. i. puniat ꝛ emendet vel corrigat.

d hoc idē vt tangat ſolam h. dicē tis q; iſta ire ne eps fact⁹ erat viſitator in iſta eccleſia barchino. quē quā volebāt ille elige re i epʒ alij nolebant: ppt h⁹ ſcribit papa metropolitano vt eum faciat ad ſuā eccleſiam redire: tibi alium dignū eli g. ſm hug.

SI q̇s in clero [a] conſtitutus, ab eccleſia ſua diebus ſolennib⁹ [b] defuerit, id eſt natiuitate dñi, epiphania, paſcha, vel pētecoſte: dū potius ſecularib⁹ lucris ſtudet q̄ ſeruitio dei parere, ꝯuenit vt triennio a cōione ſuſpendatur.

¶ Similiter diacon⁹ vel preſbyter ſi ꝑ tres [c] hebdomadas ab eccleſia ſua defuerit, huic damnationi ſuccumbat.

Item Hilarius papa.

¶ Remouendus eſt epūs ab eccl'ia cui irrepſerit, et ad ſuā cogendus eſt redire.

[d] REmoto⁹ ab eccl'ia barchinonenſi atq; ad ſuā remiſſo Ireneo epō: ſedatis per ſacerdotalē modeſtiā voluntatibus que per ignorantiam eccleſiaſticarū legū deſiderant qd non licet obtinere: talis protinus de clero ꝓprio et Barchinonēſibus ordinet epūs, qualē te precipue frater Aſconi oporteat eligere, ꝛ deceat conſecrare: ne ſi forte aliter factum ſit, non ſine obiurgatione maxie in tui nominis retundat nr̄a preceptio qd in iniuriā dei (a quo ſpāliter ſacerdotaliū eſt gratia dignitatum) didicerimus admiſſum.

Item Leo epiſcopus vrbis Rome Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

¶ Qui alienam cathedrā appetit: ab ea expulſus, etiā propria careat.

SI q̇s epūs ſue ciuitatis mediocritate deſpecta adminiſtrationeʒ celebrioris loci ambierit: et ad maiorem [e] plebē ſe quacūq; rōne trāſtulerit: a cathedra quidē pellatur aliena: carebit etiā ꝓpria: vt nec illis p̄ſideat quos per auaritiam cōcupiuit: nec illis quos ꝑ ſupbiaʒ ſpreuit. Suis igiť terminis contētus quiſq; ſit: nec ſupra menſuras iuris ſui affectet augeri.

Item ex concilio Meldenſi.

¶ Vtraq; careat eccleſia qui cōtemptu minoris, ad maiorem aſpirat.

SI q̇s de ordie ſacerdotali cōtemptu minoris eccl'ie ambitioſe et iprobe ad potiorem aſpirauerit, canonica erga eū definitio cōſeruet: hoc eſt vt vtraq; careat.

Qui ꝓ p̄cio eccleſiā vacantem igreſſus fuerit, ab officio ſuo deponendus eſt: ſicut in Rothomagē. cōcilio legiť.

¶ Deijciat a clero q̄ muneribus eccleſiā acq̄rere tentat.

SAncitū eſt atq; oībus modis prohibitū, vt ſi quis preſbyter inuentus fuerit alicui clerico vel laico munera dare vel dediſſe, aut aliam [f] pecuniā tribuere vt alterius preſbyteri eccleſiam vacantē precio redimat: ꝓ hac cupiditate ſeu rapina ſeu preſumptione turpis lucri gratia deijciatur a clero, et alien⁹ exiſtat a regula.

Quod vero cōi concilio atq; oīm alioꝝ vtilitate mutationes epoꝝ fieri poſſint, ꝛ in eccleſijs a quibus receſſerit eis viuentib⁹ alij ſubſtitui valeāt: Anterius papa demonſtrat, ſcribens oībus epiſcopis.

beat epiſcopus, qui minore ciuitate deſerta ſe transfert ad maiorem ambitioſe? Et reſpondet q; et ſuam perdere debet, ꝛ illam quam per ambitionem concupiuit. Idem eſt caſus ſequentis capituli.

e ¶ Ad maiorem. Multo fortius ſi ad parem: quia facilius diſpenſatur in maiori q̄ in pari. extra de tranſla. licet. ad minorem etiam difficilius q̄ ad parem. extra de tranſlat. cum ex illo. Et eſt hic preſumptio canonis: quia eoipſo q; trāſit ad maiorem preſumitur eſſe ambitio potius q̄ leuitas: q̄a nullus tranſit ad minoreʒ. extra de cleri. non reſidentibus, ca. j.

¶ Qui vero. ¶ Caſus. Dictum eſt ſupra de ambientibus: nunc vero dicit de his q̄ precio vacantem eccleſiam ingrediūtur, qui ſunt deponendi.

SAncituʒ eſt. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in Rothomagenſi concilio, vt quicunq; pecuniam dederit vel aliud munus clerico vel laico pro aliqua eccleſia vacante: ab officio ſuo repellatur.

f ¶ Aut aliam pecuniā. Aliam bene dicit: quia quicquid habēt homines/pecunie noie cenſetur. j. qōe. iij. per totum.

¶ Quod vero ꝛc.

¶ Hec eſt quinta pars qōnis, i qua probare intēdit q; de licētia pape ex iuſta cauſa bene poſſunt fieri mutationes: et q; vn⁹ debet eſſe prelat⁹ in vna eccleſia. et hoc probat per ſex autho. Jo. de fan. v. ps.

b ¶ Remoto. Ab officio viſitationis; ꝟ vel etiam ab ipſo epiſcopatu quem occupauerat.

SI quis. ¶ Caſus. Anaſtaſius Theſſalonicenſis epiſcopus queſiuit a Leone quam penam pati de-

¶ Caſus. Iſte. §. reſpicit illum. §. ſupra ea. illud vero Cypriani. vbi facta eſt mētio de mutatione epoꝝ q; poſſet fieri authoritate populi, ꝛ cōmuni cōcilio epoꝝ. probat hoc vſq; ad. §. hoc non ſolum.

¶ Neceſſitatis vel vtilitatis cauſa epiſcoporum mutationes fieri poſſunt.

Mutationes epoꝝ ſcito te cōi vtilitate atq; neceſſitate fieri licere: ſ; nō propria cuiuſq; volūtate aut dominatiōe. Petrus[a] ſctūs magiſter nr̃ et pꝛiceps aploꝝ de Antiochena ciuitate vtilitat; cauſa eſt trāſlatus Romā: vt ibidē potius proficere poſſet. Euſebi⁹ q̄q; de q̄dā parua[b] ciuitate aplica aucte mutat⁹ eſt in Alexandriā. Sil'r Felix de ciuitate in qua ordinatus erat: electiōe ciuiū ꝓpter doctrinā vitāq; bonā quā habebat, authoritate huius ſctē ſedis, ⁊ cōi epoꝝ ⁊ reliquoꝝ ſacerdotū ac pploꝝ cōſilio trāſlatus eſt Epheſum. Nō enim trāſit de ciuitate ad ciuitatē, nec trāſfert[c] de minori ad maiorem, qui hoc nō ambitu nec ꝓpria volūtate facit: ſ; aut vi a ꝓpria ſede depulſus, aut neceſſitate coact⁹, aut vtilitate loci vel populi, non ſupbe ſed humiliter ab aliis tranſlatus eſt. Nam ſicut epi habent poteſtatem regulariter ordinare epos et reliquos ſacerdotes: ſic quotiens vtilitas aut neceſſitas coegerit, ſupradicto modo ⁊ mutare ⁊ inthronizare ptātem habent: non tamen ſine ſacroſancte Romane ſedis authoritate ⁊ licētia. Alia etem̄ eſt cauſa vtilitatis alia auaritie ⁊ preſumptiōis, ac proprie voluntatis.

Item Pelagius papa Benigno archiepiſcopo.

¶ Cauſa neceſſitatis mutationes epoꝝ fieri poſſunt.

Scias frat' dilectiſſime aliud eſſe cām neceſſitatis ⁊ vtilitatis: aliud preſumptionis ac ꝓprie voluntatis. Nō ergo mutat ſedem qui nō mutat mentē. i. qui non auaritie cauſa, aut dñationis, aut ꝓprie voluntatis vel delectationis ſue migrat de ciuitate ad ciuitatē: ſed cā neceſſitatis ⁊ vtilitatis mutat'. Nā ꝑ plurimoꝝ[d] vtilitas, vnius vtilitati vel volūtati preferenda eſt[e]. Aliud[f] eſt ei mutare, et aliud mutari. Nam aliud eſt ſponte trāſire, aliō coacte aut neceſſitate venire. Unde non iſti mutāt ciuitatē, ſ; mutātur: q2 nō ſpōte ſ; coacte hoc agūt. Nō ergo bñ itelligūt eccl'iaſticas regulas q̄ hoc negāt cā neceſſitatis vel vtilitatis fieri poſſe quotiens cōmunis neceſſitas aut vtilitas perſuaſerit.

Item ad eundem.

¶ Chriſtū negare conuincitur qui neceſſitate patientibus miſericordiam non impendit.

Omnis q̄ gemebat ⁊ vexabat' a Saul: fugiebat ⁊ veniebat ad Dauid. Si rex piiſſim⁹ atq; iuſtiſſim⁹ Dauid ſciret[g] pctm̄ eſſe fugiētes pſecutionē, ⁊ tranſeūtes de loco

Mutationes. ¶ Caſus. Docet Anterius papa i hoc capit. ꝙ mutationes epiſcoporum poſſunt fieri pro cōmuni vtilitate vel neceſſitate, et authoritate ſedis apoſtolice. et hoc probat tribus exemplis: ſcil; Petri, Euſebii, ⁊ Felicis: qui de minoribus locis ad maiora ſunt tranſlati: nec dicuntur iſti trāſire, vel ſedem mutare: cum hoc nō faciunt per ambitionē, ſed inſpecta cōmuni vtilitate vel neceſſitate hoc faciunt.

a ¶ Petrus. xxij. diſt. ſacroſancta.

b ¶ Parua. Sc; vercellina. ⁊ regulare eſt vt a minori ꝓmoueatur ad maius: vt. xciij. diſtin. legimus. in fine. ff. de muneri. ⁊ honori. vt gradatim, ſed non econuerſo.

c ¶ Nec transfertur. Preſumit em̄ canon locū nō mutari, cum animus non ſit mutatus: ſicut virgo cenſetur, cum nō ſit animus corruptus: licet corpus ſit corruptū. xxxij. q̄ō. v. ita ne. ſic propter animū bonum iudicat canon etiam iniuſtum factū bonum. xxiij. q̄ō. viij. occidit. ⁊. q. vij. q̄ꝺ autem. et. xxxij. q. v. propoſito.

Virgo dici pōt ē corrupta.

Scias. ¶ Caſus. Quidaz dicebāt ꝙ nec cauſa vtilitatis nec cā neceſſitatis poterant epiſcopi mutare ſedes. quare Benignus archiepiſcop⁹ queſiuit a Pelagio vtrum bene dicerent. Et reſpondet ꝙ non: q2 plurimoꝝ vtilitas preferēda eſt vnius vtilitati vel voluntati. Nec dicuntur iſti tranſire vel mutare, qui hoc nō faciunt per ambitionem: ſed potius mutari. Unde male dicebant illi qui aſſerebant epiſcopos nō poſſe ſedes mutare cauſa neceſſitatis vel vtilitatis.

d ¶ Plurimoꝝ. Illuc poti⁹ accedat prelatus vbi plus lucri pōt facere, l; maior ſit ibi pena ſua: vt. ſ. ea. ca. j. et hic apparet rō quare eps nō debeat fieri monach⁹ inuito papa: q2 ibi cōſulit ꝓprie vtilitati tm̄: vt. ij. q. vij. ſancta, ſed hic cōmuni ⁊ proprie, que duo ſunt preferenda proprie tantum: vt. ij. q. vij. ſancta.

e ¶ Preferēda eſt. Nā cū quis vocat' ad prelaturam, nō ꝑponet priuatū cōmodū cōi, vt hic: et. viij. q. j. in ſcripturis. ⁊. xvj. q. j. vos aūt. Et hoc intelligas cū ꝑ publicū nō impedit' priuatū. al'as em̄ ſuā vtilitatē pōt ꝑferre. ff. de iudi. ſi longius. ff. de arbi. l; aūt. ff. ad. l. aquil. ſi quis fumo. ff. de ꝑſcrip. ver. l. q̄ ſeruandarū. aliud tñ videt' i prelato: vt ille ſemper teneat' ꝑponere vtilitatē eccl'ie ſue ꝓꝑe vtilitati: vt. xij. q. iiij. quicūq;. ꝑ Cū ergo detrimentū q̄s patit' pro publica vtilitate, pōt ſuaz ꝑponere vtilitatē. xix. q̄ō. ij. due. xiij. diſti. q̄ꝺ ait. q̄a ordinata charitas a ſe icipit. xxiij. q. v. ſi nō lic;. de pe. di. vj. q̄ vult. Uel dic ꝙ qñ priuata vtilitas includitur in cōi, tunc preponit' cōis: vt eſt i prelatura: vt arg. ff. ꝓ ſo. l. actione § labeo. vel diſtingue an vtilitas in acq̄rendo cōſiſtit, aut in damno vitādo: tūc ſecus: vel econuerſo.

Utilitatē ſuaz an poſſit q̄s ꝑferre publice.

ꝑ de h° le. ⁊ no. ẽ. e. ca. placuit

ꝑ Cōc. tex. cuz glo. i fi. eo tpe. i l. actione § labeo. ff. ꝓ ſo. et gl. in l. j. et ibi pe. et Cy. et Bar. ff. ſol. ma.

f ¶ Aliud. vt. ſ. diſ. vj. teſtamētū. et extra q̄ꝺ metus cauſa. erroris.

Omnis. ¶ Caſus. Quidaz dicebant epos expulſos a ciuitatibus non eſſe recipiendos ⁊ in aliis eccleſiis collocandos. Item aſſerebant ꝙ cā vtilitatis non debebant mutari de minori ciuitate ad maiorem. Sed docet Pelagius exemplo Dauid eos eſſe recipiendos: qui ſi ſciſſet eſſe pctm̄, expulſos a Saule nō recepiſſet. nō em̄ peccant expulſi: ſed potius qui cogūt eos fugere. Sil'r cauſa vtilitat; licite fit mutatio de minori ad maiorē: ⁊ qui cōtradicunt, miam negāt: ſc; qui nolunt mutare. i. mutando tradere epm̄ cauſa vtilitatis vel neceſſitatis vel delectum recipere.

g ¶ Sciret. Arg. ꝙ eo ipſo vr̃ aliq̄d bonū et iuſtū, ꝙ a bono factū ē. xxxvij. di. q̄ de mēſa. ⁊. ix. q. ij. lugdunēſis.

a Coacte. Precibus ſuperiorū.ſic.ſ.e.qualiter.videt enim q̄ nō poſſit cogi:vt.lxxiiij.diſtinc.vbi.Uel dic hoc q̄ poteſt quis cogi,vt de nolēte fiat volens: vt.xxiij. q.iiij.diſplicet.ꝛ.lxxiiij.diſt.placuit. Papa tamē abſolute poteſt aliquē cogere:vt.ix.q.iij.per principalē.

b Minor. Sed nūquid teneť minor populus ſuū ep̄m maiori concedere: cū nemo cogatur de ſuo beneficiū facere.x.q.ij. precarie? Reſpon. ſic,ſi alium poteſt habere eque idoneum: vel loquitur in eo caſu cum ibi magis vtilis erit: vt.ff. locati. ſi domo.

c Doctiorem. Omnia comparatiua poſitiue hic ponuntur.

d Et vtiliorē. Scilicet illis.

Epiſcopus. Caſ⁹. Conſtituit Carthaginen̄.cōciliū q̄ nec ep̄us nec clericus inferioris ordinis tranſeat de loco ignobili ad nobilem p ambitionē: ſed ſi vtilitas exegerit, ep̄s trāſeat authoritate pape et in preſentia ſynodi decreto clericorū et laicorū porrecto ep̄is pro eo q̄ debet trāſferri. Alij ℘o clerici trāſferuntur de voluntate ſuorū ep̄orū.

e Gradus. q̄d verū eſt de his q̇ ſubſūt ep̄is nullo mediante:vt.lxxj. diſt.clericos.et ex̄ de renū.admonet. ſ3 ſi alijs ſubſunt, vt abbatibus vel alijs:eorū ꝯſenſus reqrendus eſt: vt liiij.diſ.ca.j.ꝛ.ij.et ix.q.iij.cōqueſt⁹.ꝛ lxiiij.diſt. q̄rto.q̄d ſi clericus nō vult trāſire de minori ad maiorē? Dico q̄ non pōt cogi ab ep̄o:q̄ nemo creſcere cogiť inuitus.lxxiiij.diſtic.geſta. ꝛ.lxiij.diſt.quanto.hoc autē papa pōt. Sed ſi ad aliū epiſcopatum vocatus eſt ep̄s,neceſſarius eſt cōſenſus ep̄i.lxxj.diſt.p totū.ꝛ.lxxxv.diſt.florētinū.Jo. Ego credo q̄ ep̄s pōt cogere clericū vt trāſeat ad maiorē locum,cū maiora facere poſſit:vt ex̄ de exceſ.prela.ſicut. et ad hoc facit ex̄ de eta.ꝛ quali.queris.B.

f Epiſcopi. In gradu.i.honore.

g Inuitētur. Al's nō licet.ix.q.ij.nullus.ꝛ.vj. q.iij.ſcriptum.

ad locū,et de ciuitate ad ciuitatē,recipere:tales nequaq̃ reciperet,nec ſecum teneret, neq̃ in alijs ciuitatib⁹ eos collocaret. Qui enim pſequūtur dn̄i ep̄os,eoſq̃ de ciuitatibus ad ciuitates tranſire compellunt:nō eos tantū pſequūtur, quantū dn̄m noſtrum Jeſum Chriſtū,cui⁹ legatione fungūtur:nec ipſi in hoc peccāt ep̄i, q̄m nō ſponte ſed coacte[a] hoc agūt,ſ3 ipſi q̇ eos pſequūtur: nec ipſis ep̄is hoc iputari poteſt,ſ3 illis q̇ eos hoc agere cogunt. Qui autē negāt miam faciendā fugientib⁹,ꝛ neceſſitatē patiētib⁹,ipſum Chriſtū negāt,q̇ eſt miſericordia ꝛ veritas. Negāt autē miam neceſſitatē patiētibus,qui populis indigentibus diuinis miniſterijs ꝛ nō habētib⁹ propriū epiſcopū qui eos inſtruat,cauſa neceſſitatis atq̃ vtilitatis, ex alia ciuitate(licet minor[b] ſit)in eā que nō habet epiſcopū doctiorem[c] vel potiorem et vtiliorem[d] meliori cōſilio nō ſponte tranſeuntem, ſed in maiorum exhortatione mutare negant:aut ep̄m deiectū et perſecutionem patientē cauſa vtilitatis aut neceſſitatis nolunt inthronizare.

Item ex concilio Carthaginenſi tertio.

Nō ambitione ſ3 ſynodali authoritate de eccleſia ad eccleſiam epiſcopus tranſeat.

Epiſcopus de loco ignobili ad nobilē per ambitionē non tranſeat:nec quiſq̃ inferioris ordinis cleric⁹. Sane ſi vtilitas eccleſie popoſcerit,decreto pro eo clericorū et laicorū ep̄is porrecto in preſentia ſynodali transferatur :nihilominus alio in locum eius epiſcopo ſubrogato. Inferioris ℘o grad⁹[e] ſacerdotes vel alij clerici conceſſione ſuorum epiſcoporum poſſunt ad alias eccleſias tranſmigrare.

Item ex eodem.

In proprio gradu epiſcopi vel preſbyteri in aliena ſuſcipiantur eccleſia.

Epiſcopi vel preſbyteri ſi cauſa viſitandi ad eccleſiam alterius ep̄i venerint in gradu[f] ſuo ſuſcipiantur:et tam ad verbum faciendum q̃ ad oblationem cōſecrandam inuitentur[g]. Item Calixtus papa omnibus epiſcopis.

Eccleſia vnius ep̄i ab alio diſponi non debet.

Sicut alterius vxor nec adulterari ab aliquo vl' iudicari[h] aut diſponi niſi a proprio viro eo viuente pmittiť: ſic nec vxor ep̄i ipſius (q̄ eius eccľia vel parochia indubitāter intelligiť)eo viuente abſq̃ eius cōſilio ꝛ voluntate alteri iudicari vel diſponi, aut eius concubitu .i. ordinatione frui cōceditur. Unde ait ap̄ľs. Alligata eſt vxor lege viri q̄diu vir eius viuit:eo ℘o defuncto ſoluta eſt a lege viri. Similiter ſponſa epiſcopi : quia ſponſa vxorq̃ eius dicitur eccleſia : illo viuente, illi alligata eſt : eo defuncto,ſoluta eſt: et cui voluerit nubat,tantum in domino , id eſt regulariter[i].

Sicut alteri⁹ vxor. Caſus. Hoc.c.diuidiť in tres partes. In pma diciť q̄ ſicut vxor alicui⁹ nō d3 cognoſci vel diſponi niſi a pprio viro:ita eccľia vl' parochia ep̄i non d3 iudicari vel diſponi niſi a ppo ep̄o: et ſicut vxor(vt d' ap̄ľs) mortuo viro ſuo pōt nubere cui vult:ita defuncto ep̄o eccľia pōt alteri concedi. In ſcḋa d' q̄ ſi ep̄s nō pōt pmanere i ſua eccleſia,fugiat ad aliā:ꝛ hoc pbat authoritate Chriſti. In tertia diciť q̄ ep̄s cauſa vtilitatis ꝛ fratrib⁹ inſtantib⁹ pōt mutari:ſ3 hoc cū authoritate ſedis ap̄ľice fiat. Scḋa ibi : Si vos pſecuti. Tertia ibi : Si autem vtilitatis.

h Judicari.ff. de iuriſ.om.iud.q̄ iuriſdictioni . contra.vbi d' q̄ null⁹ ſibi vel ſuis ius dicere poteſt. Rn̄. iudicare poteſt marit⁹ vxorē corrigēdo eā. xxiij.q.iiij. duo iſta. ſ3 nō verberando eā:vt.C. de repu.ꝯſenſu.q: aliena ſunt ab ingenuis: vt ibi dicitur : ſed tēperate pōt eā caſtigare: quia eſt de familia ſua.xxxiij.q.v.hec imago . ſicut dn̄s ſeruū,inſti.de his qui ſui vel alie.iuris ſunt.§.ſi.ꝛ etiā mercenariū ſuū. ff.de pe.reſpiciendum.nō autē in forma iudicij poteſt eā iudicare.

i Regulariter. Jd eſt homini ſue pfeſſionis.xxviij. queſt.j.caue. Uel ſine ſuſpitiōe turpitudinis.xxxij.q.j. ſi quis vxorem.

Hoc. ff. de reg. iu. I. q.vj.ſi. cut.ibi videas

ar.ff. ſo.ma. l.ij. in prin.ff. de uic.l credito re cum ſuis ſi. ni.ſm Jo.d f.

Cleric⁹ a poſſit per ep̄m cogi trāſire ad maiorē eccliaz.

ꝛ male i predi.c. geſta. ſm h.ꝛ L. ſ3 ꝯpelli pōt a papa ſolū:vt ſ. d' ſm L.ꝛ h.

Marit⁹ vxorē caſtigare poteſt. Rom. vij.a.

¶ Hoc non ſolum. ¶ Hec eſt.vj.pars.q.in qua reprehē dit eos qui occupant locum viuentis:cū duo ſimul eſſe non poſſint. Jo.de fan.

¶ Caſus. Dictum eſt ſupra in cap.ſicut.ꝙ epiſcopo viuente ſua eccleſia non debet alteri nubere. Nunc di cit idem eſſe intel- ligendum de qui- buſlibet miniſtris eccl'ie:ſicut de ar- chidiacono: vt in cap.ꝑxi.

alibi tamen videtur ꝙ vnus ſit iudex prouincie preter regem:vt.xxiij.q.iiij.duo iſta.

e ¶ Roma.ff.de rerum diuiſione.l.vlti.contra.ibi di- citur ꝙ ideo Romulus interfecit Remū,quia muros tranſilijt. Reſpondeo. Nam potuit hoc idem feciſſe ex inuidia.

Cum qui con- tra. ¶ Caſꝰ. Natalis epūs Sa lonitanꝰ iniuſte re- pulit Honoratum ab archidiacona- tu,⁊ eo viuente al- terum ſibi ſubſti- tuit.ſ3 Greg.depo ſuit illum ſubſtitu tū:⁊ ſi preſumeret in eodem loco vlte riꝰ miniſtrare,ſa- cra cōmunione ſe nouerit eſſe priua tum.

Mat. x.c.

a ¶ Archidiaco- natum. Sed non- ne iſte debuit de- poni:vt.iij.q.ij.au diuimus.et.ij.q.j. in primis? Sꝫ iſte excuſabat autho- ritate maioris, ꝙ hoc fecerat.xiiij.q. v.dixit dominꝰ.et xxviij.di.diaconi.

vj.ps.

Hanc rōnem ħ probat Hugo. dicens ꝙ iō ex- cuſat ⁊ diſpēſa tur cum eo. et idē L.

In apibus. ¶ Caſus Hie ronymꝰ ꝓbat hic ſex ſimilitudinibꝰ plures ꝓlatos nō debere eſſe in ea- dem eccleſia:ſꝫ ſin guli prelati debēt eſſe in ſingulis ec- cleſijs.

b ¶ Imperator. Arg.ꝙ omnes re- ges coronabit im- perator:vt dixi.lxiij. diſt.Adrianus.ij.

Dic cū plures ſunt re- ges:vt.vj,q.iij.ca. ij.Jo.

ꝙ nō ē verus nec vni- uerſal' ipera- tor ſm Alex.l. ꝗcūꝗ. col. v. ff.de of fi.eius cui mā. ē iuriſ.

c ¶ Unus. tamē quandoꝗ fuerūt duo imperatores de facto:vt.xxj.diſt.nunc autē. Quid ergo dicemus de greculo? videtur ꝙ iſte ſit impera- tor,quia Conſtātinus illuc trāſtulit imperiū:vt.xcvj. diſt.cōſtātinꝰ.⁊ imperator appellatur:vt extra de ma- io.⁊ obe.c.ſolite.ſed non eſt ita,quia Romana eccleſia trāſtulit imperium ad Alemanos ab oriente,extra de elect.ca.venerabilem.Jo.

d ¶ Iudex vnus.ſed immo decē ſunt iudices prouin cie:vt.vj,queſt.iij,ſcitote.ſed hic appellat iudicē regē:

Si enim eo viuente alij nu- pſerit, adultera iudicabitur. Similiter et ille ſi aliā ſponte duxerit: adulter exiſtimabit, et cōione priuabit. Si autem perſecutꝰ fuerit i ſua eccleſia, fugiēdum eſt illi ad alterā ec- cleſiā:eiꝗ eſt ſociādus,dicēte dño:Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate,fugite in aliā. ¶ Si autē vtilitatis cauſa fue- rit mutandus,non per ſe hoc agat:ſed fratribꝰ inuitātibus cum authoritate huiꝰ ſancte ſedis faciat. Non tamen am- bitus cauſa:ſed aut vtilitate, aut neceſſitate(vt dictum eſt) faciendum eſt. Hoc nō ſolum de epiſcopis,verumetiam de quibuſlibet eccleſie miniſtris intelligitur:ne videlicet in lo- cum viuētis alter obrepat. Unde beatus Grego.ſcribit Salonitano epō de eo q̄ in ar chidiaconatū alteriꝰ ſe ꝓmo- ueri conſenſerat.

¶ Deponatur qui locū alte- rius inuadere non timet.

Cum q̄ cōtra iuſtitie re- gulam in archidiacona tum[a] alteriꝰ ſe prouehi conſen ſit,ab eiuſdem archidiaconatꝰ honore deponimus:qui ſi vl- teriꝰ in loco eodem miniſtra- re preſumpſerit,ſe participa- tione ſacre cōmunionis noue rit eſſe priuatū. Itē Hieronȳ. ad Ruſticū monachū.

¶ In vna eccleſia duo prela- ti eſſe non debent.

In apibꝰ princeps vnus eſt:⁊ grues vnā ſequun tur ordine literato. Impera- tor[b] vnus[c]. Iudex[d] vnus pro- uincie. Roma[e] vt cōdita eſt duos fratres ſimul reges ha- bere non potuit,⁊ parricidio[f] dedicatur. In Rebecce vero vtero Eſau ⁊ Jacob bella geſ ſerunt. Singuli eccleſiarū epi ſcopi,ſinguli archiepiſcopi, ſinguli archidiaconi[g]:et omis ordo eccleſiaſticus ſuis recto- ribus nititur. Ecce in quibus caſibus epiſcopo viuēte alius poteſt ei ſubſtitui:ꝗꝗ ſm rei veritatem non viuenti epō ta- lis probetur ſuccedere. Trāſ- latus enim ab vna ciuitate ad aliam,deſinit[h] eſſe epiſcopꝰ il- liꝰ ciuitatis a qua transfertur: atꝗ ideo qui huic ſuccedit:nō viuēti,ſed defuncto[i] quodam modo epō probatur ſubſtitui. Sed inter eum qui hoſtilita- tis neceſſitate,⁊ eū qui vtilita- tis cauſa transfertur,hoc in- tereſt:ꝙ ille qui metu hoſtili- tatis ad aliā trāſit:ſi priorem contigerit aliquando ab hoſti bus liberā fieri,ad eandē illū redire oportet. Unde Gregoriꝰ papa ſcribit Joanni epō Squillitano,lib. ij.epiſto,cap.xxv.

¶ Qui metu hoſtilitatis ad aliū locū tranſierit:poſtea ad ſuam eccleſiā redire oportet.

Paſtoralis officij cura nos admonet deſtitutis

f ¶ Parricidio. large ſumpto no- mine:vt.ff.ad legē pompeiam de par ricidijs.l.j.

g ¶ Archidiaco- ni,id eſt in quoli- bet archidiacona- tu erit vnus archi- diaconus:non au- tem prohibet quin in vna eccleſia poſ ſint eſſe plures ar chidiacōi:vt.xciij. diſt.diaconi.

Circa iſtō ca. poſſet qri an papa ⁊ iꝑator ſint ſu- perillu ſtres. dic ꝙ ſi imo ſūt ſup oēs gradꝰ ſm Cy. ⁊ Ray. in.l.ſi. C.vbi ſena.vł cla. et Joan. and.in addi. ad ſpe. in ti.de iuriſdi. om.iu. ⁊ Albe. de Ro. in.l.ipe riū.ff.de iuriſdi. om.iu. ⁊ Alex. de ymo. i.l.ꝗcūꝗ.col. iiij.ff.de of.eius cui mā. ē iuriſ. archā pbri.

¶ Ecce in quibꝰ. Hec eſt.vij.pars queſt.in qua ꝓbat de mutatione cau ſa neceſſitatis ⁊ le uitatis.Jo.de fan.

¶ Caſus Oſtēdit ſupra Gratianus in quibus caſibus viuenti prelato a- lius poteſt ſubſti- tui. Nunc oſtēdit ꝙ ſi veritatem in- ſpiciamꝰ:in ſupra- dictis caſibus nō ſuccedit ꝗs viuo, ſed mortuo. Nam ex quo quis renū- ciat eccl'ie,vł trāſ- fertur in aliam ci- uitatē,quodāmo- do dicit eſſe mor- tuus quo ad eccle ſiam primā:quia in ea deſinit eſſe prelatꝰ. Ideoꝗ q̄ ſuccedit huic,non dicit ſuccedere vi- uo,ſed defuncto. Et oſtendit diffe- rentiā inter iſtum qui neceſſitate ho ſtilitatis,et illum qui vtilitate trāſ- fertur:quoniā qui in hoſtilitate trāſ- fertur:hoſtilitate recedente redit ad eccleſiam ſuam quam dimiſit:ſecꝰ ſi vtilitate.

h ¶ Deſinit.xxij.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.

i ¶ Defuncto. Cū em̄ loco eiꝰ ſuccedit,ꝓ mortuo ha- bet.ff.ꝓ ſo.actione.§.publicatione.

Paſtoralis officij. ¶ Caſus Joannes Leſmiane ci uitatis epiſcopꝰ ab hoſtibus eſt repulſus:⁊ ideo Gregorius dedit eccleſiam Squillitanam ei hac con- ditione,vt ceſſante hoſtilitate ad ſuam eccleſiā reuer-

tatur. Si vero cōtinua premeretur captiuitate, perpetuo ibi permaneret.

a ¶ Gubernare. videtur q iſte epiſcopus ſub cōditione vel ad certum temp⁹ fuerit inſtitutus: ſed beneficia ſub conditione non dantur. j.q.ij. cū pio. nec ad tempus: vt. ſ. e. q̄ſtis. ⁊. lxx. diſ. ſanctoꝝ. nec conuenit morib⁹ noſtris tēporales filios habere. ff. de adoptionibus. queſitū. ſic. ff. de reg. iur. actus. ſicut nec libertas ad tempus datur. ff. de manu. teſta. libertas. nec hereditas: inſtitu. de here. inſtitu. §. heres. nec matrimonium. xxxij. q. ij. ſolet. Poteſt dici puram eſſe inſtitutionem: ſꝫ ſub conditiōe reſoluitur: vt ff. de in diē addic. l. ij. ſimile extra de ſi. p̄cſoꝝ. veniēs. ⁊ ſile ex̄ de pignorib⁹. ca. illo. vl' dic q iure poſtliminij reſtituitur ei prior epiſcopat⁹. ſic. xvj. qōne. iij. prima. nō enim poteſt dici q maneat epiſcop⁹ prioris eccl'ie. Sic enim eſſet epiſcopus vtriuſqꝫ: contra illud quod eſt. xxj. q. j. relatio. ⁊ eſt ſimile. C. de cur. fur. cum alijs. tūc dices q prioris loc⁹ deſinit eſſe religioſus: vt. ff. de relig. cum loca. ſed poſtea eam reperit iure poſtliminij: vt. xxiij. queſt. j. cum per bellicam. Uel dic q papa ſub conditione vel ad certum tempus poteſt aliquem inſtituere prelatum: ſicut miles ſub cōditione ⁊ ad certum tempus inſtituit heredem. ff. de mili. teſta. in fraudez. §. miles. Jo.

Marg.: Verū ēa iure reprobata: et ſic loquitur cap. cū pio. et ex̄ de pac. ca. ſi. cū ſimilib⁹. hic aūt loquitur q̄n ē tacita cōditio a iure inducta. — Leſi: ane. — Sqli: lana. — hiſilli tanis.

Sed pone econuerſo q epiſcopus ſit captus, ⁊ non ciuitas: tunc bene conſtituetur alius, vt dicūt quidam: quia ſi tutor eſt captus ab hoſtibus, alius dandus eſt: et tamē ſi captus redierit, omnia recuperat iure poſtliminij, et ille ali⁹ deſinit eſſe tutor: vt inſtit. de attilia. tut. §. ab hoſtib⁹. quod nō cōcedo: quia ſic offenderetur illa regl'a. xvj. q. vij. inuentū.

Marg.: Et bn̄ vt ſai colligit ex̄ lib. vj. de ſup. negli. pla. ſi eps. Archi.

¶ Qui vero. ¶ Caſus. Dictuz eſt ſupra quid iuris ſit ſi cauſa neceſſitatis transfert. Nūc vero oſtendit q ſi cauſa vtilitatꝭ trāſfertur, non poteſt ad priorē eccleſiaz redire. Eſt etiā alius caſus in quo viuēte epo ſubſtituitur alius. ſ. cum eccl'ia ſua derelicta eſt cauſa ambitionis, ⁊ ſua authoritate trāſit ad aliā: quo caſu licet non deſinat eſſe prelatus prioris eccleſie, tn̄ ſubſtitutus eam habebit.

¶ Eos ſacerdotes. ¶ Caſ⁹. Dicitur in hoc ca. q ſacerdotes authoritate ꝓpa de eccleſia ſua migrātes ad aliam, tandiu a communione remoueant, q̄diu ad ſuas redierint ciuitates: ſed ſi ali⁹ iam eſt ibi ſubſtitut⁹: tādiu vacet q̄ deſeruit ſuā ciuitatē, donec ſubſtitut⁹ quieſcat in dño.

ecclesijs ꝓprios cōſtituere ſacerdotes, qui gregem dñicuz paſtorali ſolicitudine gubernare[a] debeant. Propterea te Joannē ab hoſtibus captiuatū Leſmiane civitatis epm̄ in Squillitana eccleſia cardinalē neceſſe duximus cōſtituere ſacerdotē: et vt ſuſceptā ſemel animaruz curā, intuitu retributionis future ipleas: ⁊ licet a tua eccl'ia ſis hoſte iminēte depulſus: aliā que paſtore vacat, debes eccleſiā gubernare: ita tamē, vt ſi ciuitatem illā ab hoſtib⁹ liberā effici, et dño protegente ad priorem ſtatum cōtigerit reuocari[b]: ad eam in qua prius es ordinatus eccleſiā reuertaris[c]. Sin autē predicta ciuitas continua captiuitatis calamitate premitur: in hac i qua a nobis ordinatus es vel incardinat⁹ debeas eccleſia ꝑmanere.

Qui vero vtilitatis cauſa trāſfertur, nequaq̄ ad priorē redire cogit. Eſt etiam alius caſus in quo epus viuenti epo ſubſtituetur. Cū em̄ aliq̄s relicta priori cathedra, ſua authoritate ad aliā tranſierit, et alius ei ſubſtitut⁹ fuerit: licet ille prioris eccleſie epiſcopus eſſe nō deſierit, ſubſtitutus tamen epatum habebit.

Unde Damaſ⁹ vrbis Rome epiſcop⁹ ſcribit omnib⁹ epiſcopis dicens.

¶ De ſacerdotib⁹ q̄ relictis ſuis eccleſijs ad alias migrarūt.

Eos ſacerdotes q̄ de eccleſijs ad alias eccl'ias migrauerūt: tādiu a communione habuim⁹ alienos, q̄diu ad eas redierit ciuitates in q̄bus ſunt cōſtituti. Q̄ſi alius alio tranſmigrante in locū viuētis eſt ordinat⁹[d]: tādiu vacet[e] a ſacerdotij dignitate qui ſuam deſeruit ciuitatez, q̄diu ſucceſſor ei⁹ quieſcat in dño.

b ¶ Reuocari. Argu. q reſtituta re in priſtinum ſtatum, omnia iura reſtituuntur: vt extra de elect. quia diligētia. xvj. q. iij. prima. ⁊ ſi quis peruenerit ad meliorem fortunam, tenetur ad priſtinam obligationem. xxvj. q. vij. ab infirmis. ff. quēadmo. ſer. amit. ſi locus. et. C. qui bo. cedere poſ. l. ij.

Marg.: Ar. ẽ xvj. q. vij. et hoc dicimus. vide hoc et ſimil. ab. bate, in ſi.

c ¶ Reuertaris. Cum ergo teneatur redire: nō ergo deſinit eſſe epſ prime eccleſie: ⁊ ſic epiſcopus eſt duaꝝ eccleſiarū, contra illud. xxj. q. j. relatio. Baz. vero dixit q eſt epiſcopus vtriuſqꝫ: ſicut in matrimonio carnali dixit q aliquis poteſt eſſe maritus duarum ſi vxor intrat religionem. Sed contra. nam ille locus deſijt eſſe eccleſia per captiuitatem: vt. ff. de reli. cum loca. Sed non eſt ita: quia ipſa ſacramenta eccleſie vera dicimus eſſe apud hoſtes: vt. j. q. j. quod quidam. et quod dicit lex q deſinit eſſe ſacer locus, intellige quia viduatus eſt ſacris myſterijs. Ciuitas autem deſinit eſſe inductione aratri. ff. qui. mo. vſuſfruc. amit. l. ſi vſuſfruct⁹. et collegium trāſlatis perſonis. ff. de colle. illicitis. l. iij.

Marg.: Epus duarū eccl'iaꝝ poſ: ſe aliq̄s eē.

d ¶ Ordinatus. Arg. q re integra poteſt repeti eccleſia que habita eſt pro derelicto: nā ſi ceſſit quis bonis, rebus nondū diſtractis poteſt eas repetere: vt arg. C. de repu. here. l. vlti. ⁊ arg. ff. de ceſ. bono. is qui. ſimile. ff. de decu. qui ad tempus. Sed quero, cum iſte ſubſtituebatur: aut vacabat epiſcopatus, aut non: ſi non vacabat: qualiter ſucceſſit in locum viuentis? arg. ff. de verbo. obliga. l. j. Non poteſt etiam dici q vacabat: q2 non fuit eccleſia abiudicata: maxime cū dicatur q non ipſo receſſu perdat quis eccleſiam. Sed breuiter poteſt dici q ille fuit admonit⁹: ⁊ per ſententiā fuit eccleſia abiudicata. Uel dic q cum de iure debuit vacare: lꝫ ſuper hoc non eſſet lata ſentētia, poteſt alij adiudicari: vt extra de renun. ex tranſmiſſa. extra de cōceſ. preben. ⁊ eccle. non vacan. cap. literas.

Marg.: Eccl'ia ꝓ derelicto habita an poſſit repeti re integra.

Marg.: Sub. ē id. ſ. e. eū q. cū ſibi⁹. Ar.

e ¶ Tādiu vacet. ⁊ ſic videtur q eo mortuo poſſit repetere eccleſiam, ſed nō eſt verū: ſic ergo quod hic dicitur, in fauorem eccleſie dicitur, quia eum non vult repetere. Uel ideo quia eccleſia poſt mortem huius eum poteſt repetere. Sed pone, moritur ſubſtitutus, eccleſia repetit primum, ille non vult redire: poteſt ne compelli? Non videtur: videtur enim eccleſia renunciaſſe iuri ſuo non repetendo cum potuit eum repetere ⁊ noluit, ſed alium preelegit: immo videtur q ipſe repete=

Marg.: De hoc no. ſ. ea. §. ābitionis. ⁊ vide de q̄b no. xciij. diſt. ſi q̄ epi. in gl. j. i q̄. Archi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

re poſſit eccleſiam viuo ſecundo: et ſi obijcitur ei ꝙ habuerit eccleſiam pro derelicto, replicabit ꝙ illa alij adheſit: vt extra de diuoꝛ. ſignificaſti. quod non credo: vt xxxiij. queſtione. vj. nihil. ff. ne quid in loco publico. l. ij. §. idem ait. Joannes.

¶ Epiſcopalium.

¶ Caſus. Supra oſtendit Gratianꝰ de mutatione epiſcopoꝝ. Nūc vult oſtendere ꝙ eccleſia epalis mutari poteſt hoſtilitatis metu. ⁊ hoc ꝓbat ſequenti ca.

Tempoꝛis. ¶ Caſus. Ciuitas Bellitrenſis mrtas patiebatur anguſtias a barbarꝫ: ⁊ ideo Greg. papa p̄cepit Joanni epō vt ſedē epalem trāſferret ad ſanctum Andreā apoſtolum: vt barbaricum periculuꝫ facilius poſſet declinari: ⁊ diuina officia celebrarentur feſtiue.

a ¶ Tranſponere. j. de cōſe. diſti. j. tribus. j. xvj. q. vlt. ſi quis. ⁊. q. j. ⁊ tēpoꝝ. vbi de hoc notaui plene.

viij. ps ¶ Item. ¶ Hec eſt viij. pars q̄ſt. i qua queritur de illis q̄ cauſa penitētie relinquūt epiſcopatum: vtruꝫ poſſint fieri epi. Quid iuris ſit: habes ex̄ d renū. poſt tranſlationem. Dicas tamen breuius ꝙ ſi fuerint poſtulati, poterunt fieri epi: niſi ꝓ crimine dimiſerint epatꝰ. Et hoc probat per. v. ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Oſtendit Gratianꝰ aliū caſum in quo viuēte prelato pōt aliꝰ

Epiſcopaliū etiā ſediū mutationes metu hoſtilitatꝫ interueniēte nōnunꝙ̄ fieri ſolēt.

Unde Gregoriꝰ ſcribit Joāni epō Bellitrano.

¶ Neceſſitate tēpoꝛis epiſcopalium ſediū mutationes fieri poſſunt.

Tempoꝝ qualitas nos admonet epoꝝ ſedes antiquitus certis ciuitatibus conſtitutas, ad alia que ſecurioꝛa putamꝰ eiuſdē dioceſis loca trāſponere[a]: quo ⁊ habitatoꝛes ſecuri valeāt degere: ⁊ barbaricū poſſint periculuꝫ facilius declinare: ꝓpterea te Joannē fratrem et coepm noſtrū Bellitrenſis ciuitatis, ſedēq̄ tuā in loco quondā Arenatarū ad ſanctuꝫ Andream apoſtolū precipimus tranſmigrare: quatenꝰ ab hoſtilitatis incurſu liberioꝛ exiſtere valeas: et illic conſuetudinē ſolennium feſtiue diſponas. Item cuꝫ aliquis cauſa humilitatis apoſtolica cōceſſione de epali ſede ad monachalem deſcēderit ſubiectionē, aliꝰ loco eiꝰ ſubrogari poterit: ille vero ad pontificatū reſurgere nequaꝙ̄ vlteriꝰ valebit. Unde in q̄nta actione Cōſtantinopolitane ciuitatꝫ ſynodo. ccclxxxiij. patrum ſub octauo Joanne papa cui prefuit Petrꝰ preſbyter cardinalis, et Paulꝰ Anconetanus epſ, et Eugenius Oſtienſis epiſcopus, apocriſarij pape dixerunt.

¶ Epō qui cauſa humilitatis monachus efficitur: ad pōtificatum redire non valet.

Hoc nequaꝙ̄ apd̄ nos habeatur: vt q̄cūq̄ de pontificali oꝛdine ⁊ habitu ad monachoꝝ deſcēderit vitam, vlterius[b] poſſit in epiſcopatū reuerti. Item precepit ſancta ſynodus vt quicunq̄ de pontificali dignitate habituq̄ ad monachoꝝ vitam, ⁊ penitentie deſcenderit locū: nequaꝙ̄ ad pontificatū reſurgat. Monachoꝝ enim vita, ſubiectionis habet verbū ⁊ diſcipulatꝰ non docēdi vel preſidendi vel paſcendi alios.

Hoc ad penitentiā agēdam, nō ad quietē ſeruandam quibuſdam conceditur.

Unde Liberius papa ſcribit omnibus epiſcopis.

¶ Pro infeſtationibus maloꝝ non licet epiſcopo gregē relinquere.

Suggeſtum eſt nobis ꝙ pro preteritis laboꝛibꝰ ⁊ infeſtationibus nonnulli veſtrum aſſignatas ſibimet et a deo cōmiſſas reliquerint plebes: et in futurū plures relinquere velint eas q̄s tueri debent eccleſias: ⁊ pro ouibꝰ ſibi ꝯmiſſis laboꝛare negligant, et monaſterioꝝ ſe q̄eti tradere feſtinēt: ⁊ vacationē ab epatꝰ laboꝛibꝰ eligere, et ſilētio atq̄ ocio vitā ducere magis appe-

ſubſtitui epiſcopus, ſcilicet quando ingreditur monaſterium cauſa humilitatis de licentia pape: quia decetero nō poteſt ad epiſcopatum reſurgere. ⁊ ad hoc inducit ſequens cap.

Hoc nequaꝙ̄. ¶ Caſus. Statutum fuit in ſynodo Conſtantinopolitana vt quicunq̄ epiſcopus deſcenderit ad vitam monachorum, decetero non poſſit ad pontificatum reuerti, quia monachꝰ diſcere debet et non docere. Sed credo ꝙ Gratianus melius dixiſſet ſi dixiſſet propter conſciētiam criminis ad agēdam penitentiam, vbi dixit cauſa humilitatis, quia tunc reſurgere poſſet. Sed ſi vis eum ſaluare, dicas ꝙ cauſa humilitatis tranſiuit: ⁊ ideo non poteſt redire ad epiſcopatum per ſe, ſed de licentia pape. Idem eſt caſus ſequentis ca. hoc ſcilicꝫ ingredi monaſteriū, quibuſdam cōceditur ad agendam penitentiā, ſed nō ad quietem ſeruandam.

b ¶ Ulterius. tamen monachus q̄ nunꝙ̄ fuit epiſcopus, bene pōt eſſe epſ: vt. xvj. qōe. j. vos autem. ⁊. viij. q. j. in ſcripturꝫ. et xviij. q. j. ca. vnico. Item ſi plebanus aliquis fit monachꝰ, poſtea poteſt fieri plebanus: vt xvj. qō. j. ſi quos a clericatu. Dicunt quidaꝫ ꝙ cū quis dimittit epatū vbi plus proficere potuit, p̄ſumit ꝙ ꝓpter conſcientiam criminis hoc fecerit: ſed hoc non eſt verum, quia ſepe ingreditur q̄s monaſteriuꝫ propter merita augenda: vt. xxvij. q. ij. ſunt qui dicunt. Intellige ergo hoc cap. de eo qui conuictꝰ eſt de crimie, ⁊ detruditur in monaſteriū ꝓpter hoc:* vt extra de renun. poſt tranſlationē. Uel intellige de eo q̄ humilitatis cauſa tranſiuit, ⁊ de licentia pape: et talis per ſe non poteſt redire ad epatum, ſed de licentia ſuperioꝛis. Sꝫ nunquid talis poteſt eſſe abbas? nō videtur: quia maioꝛibus honoꝛibꝰ functo nō licꝫ inferioꝛes recipere: vt. C. de his q̄ ad ciuilia munera vocanꝫ. l. maioꝛibꝰ. lib. x. Secꝰ tamē credo: qꝛ etiā pōt eſſe plebanꝰ: vt ex̄ de renun. ad ſupplicationē. ⁊. xvj. q. j. ſi quos. ⁊ ca. in parochia. Jo.

Epſ ſemel monaſteriū ingreſſus an poſſit iteꝝ redire ad epatum.

* Sub. vñ repellit ſi cui diſbet penitēd. diſ. ſi ille, ⁊ alias ſecꝰ: vt ex̄ ⁊c. vt ſeq̄t.

Suggeſtū. ¶ Caſus. Multi epiſcopi ꝓpter tribulationes extrinſecas monaſterij quietē appetentes, greges ſibi cōmiſſos relinquebant, ⁊ plures in futuro relinquere volebant: quod cum audiſſet Liberiꝰ papa, ſcribit oibus epis hoꝛtās eos ne greges ſibi cō-

miſſos derelinquāt propter laborē vitādum, ⁊ quietem appetendā: ſed potius perſeuerent humiliter tribula- tiones ſuſtinendo. Et hoc probat duabus authoritati- bus/ſcꝫ dñi et Pauli: ⁊ exemplo Chriſti, qui pro nobis redimendis paſſionem ſuſtinuit in cruce.

nia enim que fiūt in ciuitate: aut iuſto dei iudicio, aut eo permittente fiunt: vt.xxvj.q.j.nec mirum.Jo.
f ¶ Prodire. Pugnādo cū eis: quod in nullo caſu poſ- ſunt clerici ſi aīas poſſunt euadere.l.di.de his clericis. Sed poſſunt alios hortari ad pugnā iuſtam/ et etiam intereſſe: vt.xxiij. q.viij.igitur.⁊ ca. vt pridem.

a ¶ Decipiat.ar gu.ꝙ ſi quis dolo renunciet, ꝙ tenet renunciatio: quod non eſt verum: vt iij.queſt.j.redinte granda.

S ¶ Ciſcitaris. ¶ Calus. Hu mifridus epūs ex pellebatur a Nor mannis a ſuo epa tu. Ideoqꝫ vt tri- bulationes decli- naret / volebat in monaſterio cōuer ſari. et interroga- uit Nicolaum pa- pam vtrūꝫ hoc fa- cere poſſet. Et re- ſpondet ꝙ non/ qꝛ periculoſum eſt in tribulationibꝰ gre geꝫ deſerere: ſicut periculoſum eſt ſi nauta nauē in flu ctibꝰ derelinquat. ſed dicit ei ꝙ fugi- at perſecutorū in- ſidias/ et maxime paganorū: exem- plo apoſtolorum, prophetarꝫ, ⁊ xp̄i: ⁊ reddita trāquil- litate gregem re- quirat ⁊ colligat i vnum: ⁊ doceat vt ꝙuis bona tempo ralia perdāt tamē ſperēt gaudia pci- pere ſempiterna.
b ¶ Proretā. Id eſt rectorē nauis: a prora que eſt an terior pars nauis.
c ¶ Ubi.i.ꝗ exē- plo nō dicimꝰ ⁊c.
d ¶ Non fugia- mus.id eſt fugere debeamus.
e ¶ Diuinitꝰ.deꝰ ꝓpter peccata ho minum mittit fla- gella ⁊ perſecutio nes.lvj.diſtinct.ſi gens.xvj.qō.j.re- uertimini.⁊.xxiij. q.iiij.ſi quos.⁊ ſm

Mat. x.c.

proretā ē nauis rectoꝝ.

Perſe- cutio- nes p- pter pctā mittūt.

tant, ꝗ̄ in his ꝗ ſibi commiſſa ſunt, permanere: dicente dño Beatꝰ qui pſeuerauerit vſqꝫ in finē. Uñ nāqꝫ eſt beata pſe- uerātia, niſi de virtute patien tie: quoniā ſm apoſtolicā pre dicationem oēs qui volunt in Chriſto pie viuere, pſecutio- nem patiūtur. Ideo fratres chariſſimi nō vos afflictionū amaritudo a pio mētis veſtre ꝓpoſito coerceat recedere: cō ſiderātes quāta ꝓ abſolutio- ne noſtri et liberatiōe creator dominuſqꝫ ⁊ redēptor noſter pertulerit: quibuſve ſe contu melijs afficiēdū tradiderit vt nos a vinculis poteſtatis dia bolice liberaret. Attēdite ita- qꝫ vobis et omni gregi in quo vos ſpūſſctūs cōſtituit epōs regere eccleſiā dei, quam ac- quiſiuit proprio ſanguine ſal- uator mūdi: vt nō ſit qui vos decipiat[a] aut ſeducat ſubtili- tate ſermonis, vt plebes vobꝭ cōmiſſas relinquatis, ⁊ alicui propter opprobriū malorum hoim quieti vos tradatis, vt vos ſolūmodo ſaluetis, et fi- lios orphanos relinquatis.

Item Nicolaus Humifrido Morinēſis eccl'ie epiſcopo.

¶ In perſecutionibꝰ epūs ec- cleſiam ſuam non deſerat.

Sciſcitaris itaqꝫ p Gul daguariū pbr̄m vtrum cū a Normānis de epiſcopio depellaris, debeas decetero i monaſterio ꝯuerſari. In quo ſcias chariſſime frater ꝙ ſi ꝑ- nicioſum eſt proretā[b] in tran- quillitate nauim deſerere: ꝗ̄- to magis in fluctibꝰ: Ubi[c] nō

dicimus ꝙ perſecutorꝫ nō fu- giamus[d] (maximeqꝫ pagano- rum) inſidias, cuꝫ ad tempus ſeuiūt, ⁊ ob multitudinē deli- ctorū noſtrorū nocendi facul tatem diuinitus[e] aſſequūtur, preſertim cū eis ꝓdire[f] vltro nō debeamus: ⁊ multos pro- phetas ⁊ ap̄ſos, ipſum quoqꝫ dominum huiuſmodi fugiſſe inſecutores luce clarꝰ cōſtet: ſed ꝙ precipue nos qui tanqꝫ arietes[g] ducatū gregibꝰ pre- bemus, immo ꝗ ⁊ horꝫ paſto- res ſumꝰ: deo authore cuꝫ eis in periculis pro viribus perſi ſtere ꝓ certo cōueniat: ⁊ cum tranquillitas reddita diuina fuerit pietate, ſopitaqꝫ furen- tiū infeſtatio, mox gregē per- quirere et in vnū colligere, et eius aīos celeſtis patrie pace ac potiſſimū ſecuritate p̄dica ta ſurſuꝫ erigere debemꝰ. Et tandiu ſup eorū cautela opor tet nos eſſe ſolicitos, vt ſi dei iudicio p̄ſentis tp̄is cōmoda fortaſſis amittūt: future vite ſe ſperent gaudia abſqꝫ ambi- guitate pcipere ſempiterna.

Item Gregorius.

¶ Ho eſt reprobatio, ſed vir- tutis probatio, bonorum ad- uerſitas.

Aduerſitas que bonis[h] votis obijcitur, proba tio[i] virtutis eſt, nō iudiciū re- probatiōis. Quis em̄ neſciat ꝗ̄ ꝓſperꝫ fuit ꝙ beatꝰ Paulꝰ apoſtolus p̄dicaturꝰ ad Ita- liam veniebat, ⁊ tamē veniēs naufragiū pertulit: ſed tamē nauis[k] cordis in maris flucti- bus integra ſtetit: Hoc etiā

g ¶ Arietes. Ali bi dicuntur epi ca nes. ij.q.vij.qui nec regiminis.
A ¶ Duerſitas. ¶ Calꝰ. Gre gorius docet ꝙ in tribulationibꝰ nō debet quis pertur bari: quia ipſa tri- bulatio eſt proba- tio virtutis, ⁊ non eſt indiciuꝫ repro bationis. ⁊ ꝙ quis non debeat ptur- bari ꝓpter aduer ſitatem/ probatur exēplo Pauli: qui cū veniebat i Ita- liam, naufragiuꝫ paſſus eſt: ⁊ tamē in corde nō fuerat turbatus.
h ¶ Bonis votis id eſt propoſitis.
i ¶ Probatio.ſ. e.cū percuſſio. Et dic probatio.i.ex- aminatio ⁊ experi mentum virtutis .i.conſtantie. Uel probatio virtutis ſcꝫ vt ꝓbatiōe me lior quis efficiaꝛ: ⁊ ita appareat: vt in predi.c.cū percuſ- ſio.ſm Hug.
k ¶ Nauis cor- dis. Id eſt cōſtan tia fidei.
¶ Hoc etiā. ¶ Hec eſt.ix.pars.q.in ꝗ dꝛ qñ debet prela tus reliquere ſub ditos: ⁊ quādo nō. Jo.de fan.
¶ Calus. Dictum eſt.ſ.in ca.ſugge- ſtū.⁊.c.ſciſcitaris. ꝙ prelatus perſe- uerare debet cum ſubditis in tp̄e tri bulationis, lꝫ poſ- ſit quandoqꝫ rece dere ad tēpꝰ ⁊ fu- gere.

ad hꝰ xxxiij. di.nēo.

Sub. in qua ⁊ ꝑ quā trāſire dbemꝰ tribula tiones ⁊ picu- la huiꝰ ſeculi ſi cut i na ui ma- re trāſ- imus ad litto ra: iux- ta illud hoc ma re ma- gnuꝫ et ſpatio- ſum. et ſeqꝛ ibi naues ptranſ- ibunt. ps.ciij. Archi.

q.iiij.ſi quos.⁊ ſm quoſdā poteſtatē nocendi dat deus quando permittit quoſdam nocere eo ipſo ꝙ ſe non obijcit. ſm alios pro- prie dat poteſtatem: ſed ipſe ex ſe habet poteſtatem no cendi, vnde ſatane poteſtas nocēdi Job data fuit, Om

gere. Nunc vero oſtendit tempus ſeruandū eſſe quan do inter ſubditos aliꝗ boni reperiūtur, ⁊ prelatus non ꝗrit ſpecialiter/ nec ꝑ alios eſt tuta ſalꝰ eccl'ie: in ꝗ caſu ſi gregē ſibi ꝯmiſſū deſerat/ diceꝛ mercenariꝰ. Si vero

perſona prelati ſpecialiter queritur, ⁊ ſalus eccleſie tuta eſt per alios: fugiat tūc prelatus. et hoc probat duobus exemplis: ſcȝ Chriſti ⁊ Pauli: ⁊ tribus authoritatibus, ſcȝ Auguſtini/ Chriſti, ⁊ Dauid. Cum aūt queritur nō ſolum prelatus/ ſed tota eccleſia: tunc non debet recedere, ſȝ opponere ſe debet ꝑ ppl'o ſuo, ⁊ animā ſuā ponere ꝑ ouibus ſuis: ⁊ hoc de extriſeca perſecutione. Eſt ⁊ alia ꝑſecutio intrinſeca que fit a ſubditꝭ in occulto, quādo p̄latus ꝯpati debet pro peccatis aliorum, ⁊ hoc probat quatuor authoritatibus.

Ioā. x.b.

¶ Hinc etiā. ſcȝ ꝙ prelat⁹ maneat cū ſubditis ſuis.

¶ Hinc etiam. In hoc. §. diſtiguitur quid iuris ſit i extrinſeca ſiue itrinſeca perſecutione. Extrinſeca eīn ꝑſecutio conſiſtit in manifeſtꝭ inimicis eccleſie. intrinſeca in eis q̄ adhuc nō ſunt preciſi. In exteriori ꝑſecutione diſtinguit̾: aut ſolus prelatus queritur, aut tot⁹ clerus. Si ſolus prelatus: aut eo recedente tuta eſt ſalus eccleſie: ⁊ tunc fugiet. ⁊ hoc ꝓbat exēplo Chriſti, et Pauli: ⁊ trib⁹ authoritatibus: Auguſtini, dñi, ⁊ Dauid. Si nō eſt tuta: tunc ponet animā ſuā ꝑ ouibus ſuis. Si totus clerus querit̾/ idiſtincte ſe pro eis hoſtibus opponet: vt xliij. diſ. ſit rector. ſed ſi al's pōt conſuli eccleſie: totus clerus fugiat cū prelato. Si non pōt remaneāt cū prelato: vel oēs vel quidā ex eis. Si eſt altercatio inter eos de remanſuris, res ſorte dirimatur. xxvj. q. ij. ſors. Circa intriſecā diſtinguitur ſic. aut oēs ſunt mali/ aut quidaȝ. Si boni ſunt cōmixti malis/ eos nō deſeret. xxiij. qō. iiij. tu bonus. Si oēs mali ſunt: aut ſpes eſt de correctione, aut non. Si eſt, nō ſunt deſerendi. Si nō eſt ſpes/ tunc ſunt deferendi: vt. j. ea. cap. vlti. Et not. ꝙ loquitur de extrinſeca perſecutione, vſqȝ ibi: Eſt et aliud genus. abinde mixtim de extrinſeca et intrinſeca, vſqȝ ibi: Cum autem a vitijs, et abinde tātum de intrinſeca.

Mat. ij. Actu. ix.c. Perſecutio ē duplex

Mat. x.c. Prelatus an ꝓpter ꝑſecutionē licite poſſit eccleſiā deſerere.

tunc obſeruandū intelligitur quando inter ſubditos aliqui inueniūtur quibus prelatorū vita ꝓficiat, quando nec ſpecialiter p̄latus q̄ritur: nec per alios tuta pōt eſſe eccleſie ſalus: ne ſi deſerere incipiat quibus prodeſſe pōt, dicat̾ de eo: Mercenarius aūt ⁊ q̄ non eſt paſtor, cuius nō ſunt oues ꝓprie: videt lupum venientē, ⁊ deſerit oues, ⁊ fugit. Cuȝ ꝓo ſpecialiter querit̾, fugiat exēplo Chriſti: qui a facie Herodis fugit in Egyptū. Fugiat exēplo Pauli: q̄ a fratrib⁹ per murū ſubmiſſus eſt i ſporta.

Unde Auguſtinus ait: Fugiat miniſter xp̄i ſicut xp̄s in egyptū fugit. Fugiat qui ſpecialiter querit̾: dum per alios eſt firma ſalus eccleſie.

Hinc etiam ait dñs diſcipulis. Si vos ꝑſecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliam. Hinc etiam idem abſcondit ſe et exiuit de templo, quādo iudei lapides tulerunt vt iacerent in eum. Hinc etiam Auguſtinus ait de eodem in pſalmo[a] liiij. Ecce elōgaui fugiēs: illud tangit ꝙ vitabat perſequētes: vt occaſionē[b] ire demeret. et manebat in deſertis orans. in quo docebat nos in ſecreto conſcientie quieſcere cum a malis premimur.

Cū ꝓo nō p̄latorꝫ tm̄, ſed totius eccleſie ſalus[c] querit̾, fides[d] impugnat̾: neceſſe eſt vt ex aduerſo accedant: et in die belli ſeipſos vt murum oppo nant ꝓ domo dñi: ⁊ aīas ſuas ponant pro ouib⁹ ſuis: vt exēplo ſue paſſionis accendāt q̄s ſermone doctrine diutius cōfirmare nō valent. ⁊ hoc quidem de manifeſtis perſecutionibus. Eſt ⁊ aliud gen⁹ perſecutionis[e] in quo apoſtolus laborabat dicens: Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis ſcandalizatur, et ego nō vror[f]? ⁊c̄.

Hinc Auguſtin⁹ in pſalmo[g] cj. oſſa, id eſt fortes: quorꝫ frixorium ſunt qui ſcandalizantur. tātum enim frigitur[h] bonus, quantum amat.

Hinc idem in pſalmo. xxx.[i] Iraſcitur iuſtus peccatis palearum[k], nō tn̄ odit[l]: i quo extinguitur oculus[m] et venter[n] pro interioribus[o] que turbantur: qm̄ nec corripi poſſunt impij: quibus nō clamat[p]: q2 defecit[q] in dolore vita vidēs nō proficere quod predicat.

Hinc idem ait in pſalmo. lxix.[r] vtrumqȝ genus perſecutionis diſtinguens, vox contribulatorum[ſ] Chriſto, id eſt martyrum inter paſſiones periclitantium: ſed de capite[t] preſumentium[v] cum illis[x]. vox omnis iuſti cui ex cha=

a ¶ In pſalmo. Exaudi deus orationem.

b ¶ Ut occaſionem. Et ita peccat quis eo ꝙ dat alijs occaſionem peccandi: vt. lv. diſtin. ſi euangelica. ⁊. xxij. queſtio. iiij. inter.

c ¶ Salus. ergo videtur ꝙ pro rebus temporalib⁹ non debeat prelatus mori: vt. xxiij. q. v. nō eſt nr̄m.

d ¶ Fides. Per hereſim aliquā.

e ¶ Perſecutionis. i. cōpaſſionis.

f ¶ Non vror. cō patiendo.

g ¶ In pſalmo. Dñe exaudi. ibi: Q2 defecerunt ſicut fum⁹ dies mei et oſſa ‡ mea ſicut i frixorio ꝯfrixa ſūt.

h ¶ Frigit̾. id eſt cōfligitur. i. tantū dolet de malorum interitu/ quātū ſalutes eorꝫ diligit.

i ¶ Xxx. In te domine ſperaui. vſqȝ, Miſerere mei deus qm̄ tribulor et cōturbatus eſt in ira ocul⁹ meus aīa mea et venter me⁹: qm̄ d̄fecit ⁊c̄.

k ¶ Palearū. Id eſt malorū q̄ ſunt ſine fructu.

l ¶ Odit. ſupple id: in quo ſcȝ odio extingueret̾ ‡ oculus rōnis ſi haberet illud odiū. Uel dic nō odit hoīes/ ſed peccata eorū. lxxxvj. diſt. odio.

m ¶ Oculus. Id eſt intellectus.

n ¶ Uēter. i. prelat⁹/ qui quādoqȝ ventroſus eſt.

o ¶ Pro interioribus. i. ſubditis.

p ¶ Nō clamat. alte: ſed intus ingemiſcendo.

q ¶ Defecit. Dicēs ſupple: quia defecit. quaſi dicat. oīnō conturbatus eſt oculus meus: q2 defecit in dolore vita mea ex magna iniquitate malorū. Et quare dicat hoc/ occulte ſubdit: videns non poſſe proficere ⁊c̄.

r ¶ Lxix. ſcȝ Deus in adiutoriū meum intende.

ſ ¶ Contribulatorū. i. illa vox, Deus in adiutorium meum: eſt vox martyrum in manifeſta perſecutione. ⁊ etiam vox iuſtorum in occulta ⁊ intrinſeca.

t ¶ Sed de capite. Id eſt Chriſto.

v ¶ Preſumentium. Id eſt confidentium.

x ¶ Cū illis. i. martyrib⁹. ⁊ h̄ inuit intriſeca ꝑſecutio,

[illegible] De hac materia plene not. Inn. ex̄ de renū. niſi cum ꝓdē ꝑ. j. vbi poſita eſt iſta gloſ. ſic ꝗ iacet: et multa addit. ⁊ ibi de hoc per hoſt.

‡ dic. i. fortes: fortes ei ⁊ robuſtiores i ſide dñr oſſa: q2 portāt carneos. i. infirmos. ſm̄ h̄.

‡ ſcȝ ꝑ mortale peccm̄. i. ſi odiret paleas. i. malos inimicꝫ hoīes ſūt. ſm̄ h̄.

lapſum cum voce confuſa, et ſpume iactatione: eum celebrare prohibeant. ſi autem hoc inueniri non poteſt: precipit Ruſtico vt faciat eum carnibus vti. xxx. diebus indifferenter.

a ¶ Segnius. No. ꝙ in magnis rebus diligentior inquiſitio eſt facienda: vt. xlij. di. quieſcamus. ⁊. lxj. diſt. miramur. Et ideo hic actore non probante, reo indicit̃ purgatio: vt extra de cauſa poſſeſſionis ⁊ proprieta. cũ eccleſia. in fi.

b ¶ xxx. contra. xxxiij. diſt. cõmuniter. Sed ibi certũ fuit eũ eſſe demoniacũ: ſed hic dubiũ. et oẽs cibos iõ iubetur comedere ne morb⁹ poſſit occultari: quod phyſicum eſt. vnde ſignatur contrariũ. j. de cõſe. diſtin. v. contraria. † Ideo aũt hic dãtur omnes carnes iſti preter hedinas, q̃ prouocãt demones.

† Nõ ẽ ɔ: qꝛ h̄ loquit̃ de expimentis medicine q̃ bona ſunt ⁊ neceſſaria vt h̄: ibi ãt loqt̃ de nimio vſu medicine, q̃ eſt ꝓhibit⁹: vꝫ ꝙ nõ ieiunet ⁊ aliis ſi̇ve. qꝺ eſt ɔ̃le ſi diui nã. arc.

(margin: carnes hedine ꝓuocãt demones.)

Q Uidã ep̃us. ¶ Caſ⁹. Qꝛ in ſuperiori cauſa i illo. c. petiſti. fuit conceſſum priuilegium magũtino de eligẽdo ſibi ſucceſſorem: ne aliq̇s dubitaret hoc eſſe licitũ de iure communi, ideo Grati. hanc. viij. cauſam ſupponit, in q̃ oſtẽdit ꝙ nulli licet eligere ſucceſſorẽ: et ꝙ amicorũ patrocinia in electionibus conualeſcere non debẽt: et ꝙ nõ eſt ſimoniac⁹ qui poſt electionẽ preſtat canonicis iuramentũ de indẽnitate eccl̃ie: ⁊ alia plura. que oĩa vt pleni⁹ eluceſcant, ponit thema, de quo quinq̧ elicit queſtiones.

Q Uod autẽ. † Hec. q. diuidit̃ in quatuor partes: in quarũ prima ꝓbat magiſter per. iiij. autho. ſanctorũ patrũ ꝙ poteſt ep̃us ſeu prelatus ſibi eligere ſucceſſorẽ: ⁊ hoc vſq̧ ad. §. his oĩbus, vbi dat ſolutionem. poſtea quedam adiungit ad electionẽ pertinentia. Secunda ibi: Olim. Tertia ibi: Oportet eum. Quarta ibi: Audacter. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hec eſt. j. q. qua querit̃ an liceat ep̃o ſibi eligere ſucceſſorẽ: et certũ eſt ꝙ non, niſi per priuilegium hoc habeat. Primo tamen ꝓbat Gra. ꝙ ſic, exẽplo Magũtini ⁊ authoritate Symmachi a ɔ̃trario ſenſu, ⁊ exẽplo Petri. Poſtea ꝓbat contrariũ in. §. ſed in antiocheno. ⁊ in. §. his oĩbus authoritatibus. dat ſolutionem.

quãta fieri põt examinatione queratur. qꝺ tamen ſiue non poſſit aliquorũ factũ teſtificatione firmari, ſiue nũq̧ contigiſſe dicatur: nõ putãdum eſt poſſe ſufficere, ſed certũ manifeſtũq̧ documẽtũ: qꝛ de tanta re nõ ſegni⁹ᵃ agẽdũ eſt: faciat rẽ tua dilectio frater Ruſtice ſui moris, ⁊ aptã magno põtifici: vt eũ vel. xxx.ᵇ dieb⁹ tecũ eſſe cõſtituas: eũq̧ carnibus indifferenter neceſſaria ꝓbatione compellas vti.

¶ Cauſa. viij.

QUidam ep̃s agens in extremis ſucceſſorẽ ſibi ex teſtamẽto inſtituit. inde ſuorum amicorum patrocinio in eundem ep̃atum eligitur. poſt electionem ꝓ indẽnitate eccleſie canonicis iuramẽtum prebuit. accuſat̃ de ſimonia, tanq̃ munus ab obſequio ꝑſtiterit. ante tp̃s ſententie a clericis ſuis relinquit̃. ſine l̃ris ap̃licis ad eccl̃iaꝫ ſuã reuertit̃ ep̃s. Hic primũ querit̃ an liceat ep̃o ſibi ſucceſſorẽ iſtituere? Secũdo an amicorũ patrocinia in electione debeant cõualeſcere? Tertio, an ſit habẽdus ſimoniacus q̇ poſt electionẽ hm̃oĩ iuramẽtũ canonicis preſtat? Quarto an liceat cleric̃ ante ſñie tp̃s ab ep̃o ſuo diſcedere? Quito, an ſine l̃ris ap̃lic̃ debeat redire ad ꝓpriã eccl̃iaꝫ?

¶ Queſtio. j.

QUod autemᶜ ep̃o ſucceſſorẽ ſibi iſtituere liceat, ex ꝟbis zacharie pape cõijcit̃: qb⁹ ep̃o Magũtino ꝑmiſit adiutorẽ ſibi ſtatuere: qui ei defuncto in plenitudinẽ poteſtatis ſuccederet. Item ex verbis Symmachi pape dicẽtis. Si trãſitus pape inopinatus euenerit, vt de ſui electiõe ſucceſſoris nõ poſſit ante decernereᵈ: apparet ꝙ ep̃i ſucceſſores ſibi inſtituere poſſunt. Itẽ exẽplo beati Petri illud idẽ ꝓbatur, q̇ beatũ Clementem ſibi ſucceſſorẽ inſtituit. Unñ Joannes tertius ſcribit ep̃is Germanie ⁊ Gallie.

¶ Qd̃ Petrus Linũ ⁊ Cletum adiutores ſibi aſciuit.

SI Petrusᵉ princeps apoſtolorũ adiutores ſibi aſciuit Linum et Cletum: non tamen poteſtatem pontificij, aut ſoluendi aut ligandiᶠ normam eis tradidit, ſed ſucceſſori ſuo Clemẽti: qui ſedẽ apoſtolicã poſt eũ, ⁊ poteſtatem pontificalẽ, tradẽteᵍ ſibi beato Petro, tenere ꝓmeruit. Linus vero ⁊ Clet⁹ miniſtrabant exteriora: princeps aũt apoſtolorũ Petrus verbo et orationi inſtabat. Palea.

c ¶ Quod autẽ. Certũ eſt ꝙ nõ lꝫ† niſi cui hoc ſpecialiter ꝑmittitur: vt magũtino. vij. q. j. petiſti. nec obſtat. lxxix. diſt. ſi tranſitus. vbi innuitur ꝙ pape licet ſibi iſtituere ſucceſſorẽ. ſꝫ dicit̃ ibi ꝙ põt cuꝫ fratrib⁹ deliberare de ſucceſſore.‡

d ¶ Decernere. i. deliberare.

SI petr⁹. ¶ Caſus. Petrus ap̃l's cum inſtare vellet verbo predicationis ⁊ orationi, in tẽporalibus Linũ et Cletũ prefecit: ſed ſolũ Clemẽtem ſibi ſucceſſorẽ elegit: cui poteſtatẽ tradidit ligãdi et ſoluendi.

e ¶ Si petrus. ſi. id eſt q̄uis.

f ¶ Aut ligandi. Nõ itellige ꝙ iſti pri⁹ nõ habuerint poteſtatẽ ligandi: ſꝫ hoc vult dicere, ꝙ iſti nõ dedit papa plenã poteſtatẽ: ne ſit contra. ij. q. j. nẽo. xxiiij. q. j. quodcũq̧. vbi dicitur ꝙ oẽs pb̃ri hãc habent poteſtatẽ. Habuerũt ergo prius hãc p̃tatẽ, ſꝫ nõ tãtã. Iſti aũt duo tẽporalia pauperibus erogabãt: ad qꝺ officiũ ap̃l'i diacones elegerãt. xciij. diſt. legim⁹. qꝺ hodie habet camerarius pape. ⁊ ptꝫ ꝙ Linus et Clet⁹ non fuerũt ap̃l'ici. ⁊ hoc eſt verũ ꝙ poſt Petrũ ſtatim nõ fuerũt ap̃l'ici, ſed Clemẽs fuit poſt eũ ap̃l'icus. vidẽs aũt Clemẽs ꝙ hoc eſſet ꝑniciosum exẽplo, ꝙ aliquis ſibi eligeret ſucceſſorẽ renũciauit papatui: ⁊ tũc electus fuit Linus, eo mortuo elect⁹ eſt Cletus: quo mortuo denuo fuit Clemẽs electus. ⁊ ſic Clemens ſm̃ vnã cõputationẽ fuit ſecundus: ⁊ ſm̃ aliam fuit quartus. vnde verſus.

Diſputat hic mundus: quartus fuerit ve ſecundus. Ɋſus.

g ¶ Tradente. Ad hoc inducitur capitulum.

† Sed ɔ̃ videt̃ expꝛ̃ſſe. xvj. qõ. vlt. ca. vlti.

‡ Sub. qꝺ alĩꝺ eſt q̄ ſibi ſucceſſorẽ eligere nã illꝺ eſt licitum: vt ibi. iſtꝺ ꝟo illicitũ: vt h̄. nã ꝺꝛ deliberare licet cuilibet ꝑlato ꝺ ſuo ſucceſſore cum videt ſibi mortẽ iminere vñ ibi ꝺꝛ decernet. i. deliberare non eligere. ſm̃ h̄.

(margin: Succeſſorẽ ſibi iniſtituere nulli lꝫ.)

(margin: clemẽs noluit eſſe papa ſtati poſt petrũ.)